

Møte mandag den 16. november 2015 kl. 12

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 15):

1. Referat

*Minnetale over ofrene for terrorhandlingene i Paris***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Helgens terrorhandling i Frankrike er et angrep på oss alle. Uskyldige og forsvarsløse mennesker ble drept mens de utfoldet livsglede midt i det vi kjenner som gledens og kjærlighetens by, Paris.

Det demokratiske Europa sprang ut av den franske revolusjonen. Terrorhandlingene i Paris rammer vår felles demokratiske arv og grunnleggende verdier i vårt samfunn.

Våre tanker går til de berørte, de pårørende og til det franske folk. Vi deler deres sorg, og vi deler deres følelse av maktesløshet, sinne og fortvilelse.

Vi slutter oss til et samlet Europa når vi nå holder 1 minutt stillhet for ofrene, deres pårørende og det franske folk.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Oppland fylke, Gunnar *Kaus*, har tatt sete.

Fra representanten Freddy *de Ruiten* foreligger søknad om omsorgspermisjon fra og med 16. november og inntil videre.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Vararepresentanten, Line Kysnes *Vennesland*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Line Kysnes *Vennesland* er til stede og vil ta sete.

Fra den møtende vararepresentant for Oslo, Prableen *Kaur*, foreligger søknad om fritak fra å møte i tiden fra og med 16. november til og med 19. november, under Jens Stoltenbergs permisjon, av velferdsgrunner.

Vararepresentanten, Vegard Grøslie *Wennesland*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Vegard Grøslie *Wennesland* er til stede og vil ta sete.

Statsråd Anders Anundsen overbrakte 3 kgl. proposisjoner:

1. Prop. 14 S (2015–2016) om samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Serbia, undertegnet i Oslo 17. juni 2015
2. Prop. 15 S (2015–2016) om opptrappingsplanen for rusfeltet (2016–2020) (Nr. 1 og 2 se under Referat for 17. november)
3. Prop. 16 L (2015–2016) om endringer i utlendingsloven, innstramminger

Sak nr. 1 [12:03:18]

Referat

(58) Endringer i utlendingsloven (innstramminger) (Prop. 16 L (2015–2016))

Foreslås behandlet etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav d

Presidenten: Referatet er omdelt på representantenes plasser, og presidenten refererer forslaget til behandlingsmåte. Det foreslås – som man vil se – at saken tas opp til avgjørelse straks.

Ber noen om ordet til behandlingsmåten? – Audun Lysbakken har bedt om ordet.

Audun Lysbakken (SV) [12:03:48]: SVs gruppe deler intensjonen i det forslaget som er lagt fram. Vi mener imidlertid at det inneholder betydelig politisk endring. Det er spørsmål som berører flyktningrett og menneskers rettsikkerhet. Vi mener at selv om det er nødvendig med en hastig behandling, bør det også være rom for at det skrives merknader, slik at Stortinget får gjort de nødvendige føringer og tolkninger som skal ligge bak en slik beslutning, og at vi får en tilstrekkelig grundig behandling, slik at vi vet at de vedtakene vi gjør, er forsvarlige.

Jeg vil derfor foreslå at vi ikke behandler saken nå, men at saken oversendes komité, med den klare henstilling til presidentskapet og komiteen om at den får en ekstraordinært hastig behandling i komité.

Presidenten: Det er flere som har bedt om ordet til behandlingsmåten – Trine Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V) [12:05:10]: Venstre støtter også forslaget om at vi bør kunne legge opp til en hastig komitébehandling. Det er viktig at Stortinget strekker seg for å få behandlet forslag raskt når regjeringa har bedt om det. Men det kjennes jo også rett å minne om at vi allerede den 6. september sendte et brev til statsministeren der vi spurte om man hadde alle fullmakter til å kunne håndtere den situasjonen som er nå. Fire dager etter fikk man til svar at alle fullmakter hadde man. Også på et initiativ overfor stortingspresidenten om å samle Stortinget tidlig for å kunne gjøre alle vedtakene og denne prosessen godt, fikk man til svar at man ikke så nødvendigheten av det.

Det er viktig at Stortinget til enhver tid er på offensiven for å klare å få gjennom vedtak fort. Det har vi vært helt fra september. Det at vi skal gjøre dette så fort at vi ikke i det hele tatt har muligheten til å behandle det i en rask komitébehandling, har vi liten forståelse for. Mange av disse forslagene vil også ta lang tid å sette ut i livet, og en dag eller to med komitébehandling ser ikke Venstre noen grunn til at vil svekke – det vil derimot styrke – det arbeidet som skal gjøres i Stortinget.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:06:36]: Kristeleg Folkeparti støtter intensjonane i dei forslaga som regjeringa har lagt fram, nettopp for å sikre kontroll ved Storskog.

Me går derfor imot ei generell komitébehandling, nettopp fordi det vil gjere at det vil ta lengre tid, og tanken bak denne lovendringa er at det skal setjast i verk, dersom Stortinget gjer sine vedtak i dag og på torsdag, allereie på fredag. Eg vil likevel be presidenten vurdere om me på eitt punkt vel å sende dette over til komitébehandling, og det er om at § 76 andre ledd andre og tredje punktum blir oppheva. Det er punktet som i realiteten tar for seg instruksjonsmyndigheita av UNE. Det er eit punkt som eg ikkje opplever har det behovet for hastigheit som dei andre punkta i denne proposisjonen. Kristeleg Folkeparti fremjar altså eit forslag ikkje om ei generell komitébehandling, men berre om det punktet som gjeld UNE. Eg er usikker på om presidenten opnar for det, men eg vil likevel leggje fram forslaget, så får presidenten eventuelt handtere det.

Rasmus Hansson (MDG) [12:08:19]: Miljøpartiet De Grønne støtter SV og Venstres forslag om en rask komitébehandling. Forslaget fra regjeringen inneholder flere elementer som Miljøpartiet De Grønne deler intensjonen i, men som samtidig har så vidtrekkende prinsipiell betydning for norsk flyktningpolitikk, at det er meget viktig at den type endringer får et minimum av forankring og et minimum av demokratisk behandling utover det som det er lagt opp til i dette tilfellet.

Jeg har tillit til at komiteen kan gjøre dette så raskt at det ikke får vesentlig betydning for iverksettelsen. Jeg håper derfor at vi kan få den betydelige forbedringen det vil innebære at komiteen får tid til å se på dette.

Jonas Gahr Støre (A) [12:09:39]: Vi får anledning til å debattere innholdet i forslagene utover i debatten, men på vegne av Arbeiderpartiet vil jeg si at vi kan støtte det behandlingsopplegget som det ble orientert om i Stortinget, og som vi da nikket til. Men det kommer til å komme forslag, innlegg og vurderinger når vi diskuterer innholdet.

Marit Arnstad (Sp) [12:10:13]: Senterpartiet er også forberedt på å forholde seg til det oppsatte forslaget til behandling. I dialog med statsministeren har alle sagt at vi er rede til en rask behandling, og det er også avgjørende at disse forslagene blir iverksatt raskt, og det kan best gjøres gjennom forslaget som ligger på bordet til behandling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.

Votering i sak nr. 1 (behandlingsmåte)

Presidenten: Det har kommet inn to forslag. Det er

- et forslag fra Audun Lysbakken om at hele saken sendes til komitébehandling
- et forslag fra Knut Arild Hareide om at punktet «§ 76 annet ledd annet og tredje punktum oppheves» tas ut og sendes til komitébehandling isolert sett.

Det voteres alternativt mellom presidentens forslag om at saken tas opp til behandling straks, og Audun Lysbakkens forslag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) (fra salen): Jeg ber om at innpiskerne får tid til å få riktig antall folk i salen, for vi er for mange.

Presidenten: Da tar vi en liten pause – da er vi klare til å gå til votering.

Votering:

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag og forslaget fra Audun Lysbakken ble presidentens forslag bifalt med 90 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift 12.14.49)

Presidenten: Det voteres så over forslaget fra Knut Arild Hareide om at punktet «§ 76 annet ledd annet og tredje punktum oppheves» tas ut og sendes til komitébehandling.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 14 stemmer for forslaget og 80 stemmer mot.

(Voteringsutskrift 12.15.55)

Sylvi Graham (H) (fra salen): Jeg fikk ikke votert, men jeg har trykket og trykket.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt siden flere ikke har fått stemt.

Votering:

Forslaget fra Knut Arild Hareide ble med 87 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.16.54)

Presidenten: Det betyr at presidentens forslag er vedtatt, og vi tar saken opp til debatt.

Ad behandling av Prop. 16L, Endringer i utlendingsloven (innstramminger)

Presidenten: Første taler er Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [12:17:43]: Det er en stor oppgave å håndtere de mange flyktningene og asylsøkerne som kommer til Norge, på en verdig og rettssikker måte. Det gjelder å ivareta deres interesser, og det gjelder å ivareta landets interesser på en trygg måte samtidig som vi oppfyller våre menneskerettslige forpliktelser overfor mennesker på flukt.

Det vi har erfart de siste ukene, er at mange av dem som krysser grensen til Norge, ikke flykter fra krig og forfølgelse. De vil bli returnert. I mellomtiden opplever vi belastninger i det norske systemet, noe som svekker kapasiteten til å håndtere dem som virkelig har behov for beskyttelse.

Skal vi sikre og hegne om dem som asylinstitutet er lagd for, fordrer det en langt mer offensiv håndtering av

dem som kommer hit uten behov for beskyttelse. Det gjelder også mennesker som nå kommer til Norge etter å ha hatt trygt opphold i tredjeland.

Asylpolitikkenes legitimitet og oppslutning i befolkningen er avhengig av en mer handlekraftig håndtering av dem som krysser grensen til Norge uten å ha beskyttelsesbehov, enn vi har sett så langt.

Arbeiderpartiet ønsker å bidra konstruktivt i en situasjon som krever det. Derfor har vi altså åpnet for denne helt spesielle behandlingen vi har i Stortinget i dag. Derfor vil vi også gi støtte til de forslag som vil komme her, og som regjeringen har lagt fram for Stortinget, og vi vil støtte forslaget om midlertidig virkning i to år og sørge for at forslagene blir behandlet raskt. Det kommer forslag om det under denne debatten, og det vil få Arbeiderpartiets støtte.

Det er også betimelig å påpeke følgende: Det har gjennom flere måneder vært klart at antallet asylsøkere også til Norge vil vokse vesentlig. Da mener vi regjeringen burde ha tenkt på regulerende innstramminger av denne art tidligere. En prosess med mer tid ville gitt rom for flere innspill, som trolig ville ha gitt endringene mer kraft og større treffsikkerhet. En så knapp prosess gjør det ikke mulig med høring og hindrer innspill som erfaringsmessig forbedrer endringer som gjøres – noen ganger i vesentlig grad. Også dette underbygger behovet for midlertidighet.

Den korte fristen gjør at vi velger å slutte oss til forslagene fra regjeringen, og vi gjør det ved å stille flere spørsmål enn vanlig. Vi merker oss f.eks. at Advokatforeningen antar at lovendringene vil skape nye praktiske utfordringer bl.a. for politi og domstoler i Øst-Finnmark. Advokatforeningen påpeker muligheten for en betydelig ressursbruk uten tilsvarende utsikt til effekt i form av raskere avklaring av det store antallet asylsøknader, og tar til orde for at det beste ville være en ekstraordinær innsats for raskt å ferdigbehandle de nye asylsøknadene. Raske avslag på grunnløse søknader vil være det klart sterkeste signal utad om at det er lite å vinne på å søke asyl i Norge dersom man ikke har et reelt behov for beskyttelse. Dette er et syn vi mener regjeringen bør merke seg, uavhengig av det flertallet de kan få i salen i dag. Det står heller ikke i veien for at vi i dag slutter oss til forslagene fra regjeringen.

Arbeiderpartiet håper regjeringen vil lytte til gode råd i den praktiske gjennomføringen av det som er lovendringens intensjon, nemlig å sikre raskere retur av søkere med ubegrunnede asylsøknader og sende tydelige signaler ut av landet om dette.

Arbeiderpartiet støtter i dag forslaget om retur av asylsøkere til tredjeland, som for vårt vedkommende i stor grad betyr vårt naboland Russland. Samtidig understreker vi det kompliserende i at forslaget er særdeles lite drøftet i proposisjonen. For vår del vil vi minne regjeringen om at Russland har vist blandet respekt for menneskerettighetene, for å si det forsiktig. Vi forutsetter at regjeringen har dette med i det videre arbeidet og i kontakten med Russland.

Den korte tidsfristen og mangelen på høring gjør at regjeringen bør komme tilbake til Stortinget med en evaluering av lovendringene i løpet av den midlertidige perioden på to år – hvis det får flertall. Denne evalueringen må gi rom for høring, og det vil Arbeiderpartiet støtte.

Det er viktig å understreke at et endret regelverk ikke er fullført jobb – det er knapt en begynnelse. Til slutt er det iverksettelse og gjennomføring som teller. For eksempel vil ny fengslingshjæmnel være verdiløs om vi ikke har bygd kapasitet, plasser og har mannskaper for dette formålet, som er et annet formål enn vanlig fengsling. Proposisjonen vi behandler i dag, sier lite eller ingenting om forslagens økonomiske og praktiske konsekvenser. Det gjelder også etablering av plasser til bruk ved ny fengslingshjæmnel og er en klar svakhet ved proposisjonen. Det kan virke som den praktiske gjennomføringen således er svakt forberedt.

Slik vi leser proposisjonen, vil det kreve betydelige ressurser bl.a. til politiet og domstolene for å gjennomføre disse endringene på en forsvarlig måte. Det er et grunnleggende krav fra Arbeiderpartiets side at regjeringen raskt gjør det som er nødvendig for å sikre at de praktiske virkemidlene kommer på plass, og at finansieringen er sikret, slik at de som står i førstelinjen virkelig får nytte av lovendringene Stortinget fatter i denne ekstraordinære situasjonen.

Siden Stortinget behandler denne saken uten normal komitébehandling, velger Arbeiderpartiet i tillegg å fremføre seks konkrete krav til regjeringen:

- Vi vil be regjeringen igangsette et arbeid med ytterligere regelendringer, hvor regjeringen gir anledning til høring av relevante aktører med sikte på å forbedre lovverket særlig med henblikk på raskere saksbehandling og utsendelse av asylsøkere med grunnløse asylsøknader.
- Vi vil be regjeringen iverksette ambulerende lokale saksbehandlingsteam med 48 timers saksbehandlingstid for utvalgte grupper, hurtigprosedyre for åpenbart grunnløse saker samt et eget hurtigarbeidende returteam som jobber fram reiseopplegg for dem som skal sendes ut av landet.
- Vi vil sterkt anmode regjeringen om å avklare oppstart av ny grensestasjon på Storskog, ferdigstille planleggingen og sikre oppstart i 2016.
- Vi vil be regjeringen sikre tilstrekkelig kapasitet for fengsling og utlendingsinternat i Finnmark.
- Vi vil be regjeringen vurdere asylmottak med integrert saksbehandlingskapasitet etter modell fra Trondheim og Torshov, som nå er avvirket.
- Vi vil be regjeringen redegjøre for sine bevilgninger og vedtak knyttet til UDI siden tiltredelsen. Vi ber regjeringen komme til Stortinget før jul med en redegjørelse om i hvilken grad UDI nå er tilstrekkelig rigget for en situasjon som kan være langt mer omfattende enn den situasjonen vi i dag står i, med hensyn til antallet flykninger og asylsøkere.

Vi trenger et lovverk som er tilpasset den tiden vi lever i og de utfordringene vi møter. Jeg erkjenner at det er komplisert å trekke konklusjoner. Men jeg forutsetter at regjeringen har til løpende vurdering hvilke nye tiltak som er nødvendig, og at regjeringen løpende konsulterer Stortinget om dette innenfor forsvarlige tidsrammer. Det kan bli aktuelt også i fremtiden å fatte vedtak hurtig, som i dag, og desto viktigere er det at forarbeidet er grundig, og at saklige motforestillinger er avveid.

Til slutt: I likhet med resten av Europa står Norge i en situasjon som er uoversiktlig. Det kommer langt flere til våre grenser enn vi er vant til. Vi skal møte dem i vår beste tradisjon, gi beskyttelse til alle som har krav på det, og høflig, men bestemt avvise dem som ikke har det. Det er knapt noe land som har bedre forutsetninger for å klare denne oppgaven, foreta alle disse avveiningene, enn Norge. Det er imponerende å se hvordan frivillige, enkeltmennesker og organisasjoner, og de myndighetsetatene som er i første rekke, har stilt opp både med praktisk innsats og ikke minst ved å ta det moralske lederskapet i høst. Vi har alle mye å lære – la oss inspireres av dem.

Trond Helleland (H) [12:26:01]: Jeg er glad for at et bredt flertall i Stortinget ønsker å behandle denne saken umiddelbart. Det er viktig. Vi står overfor en situasjon der stadig flere flyktninger og migranter krysser vår Schengen-grense i nord og søker asyl i Norge. Mange av dem som kommer fra Russland over Storskog, har ikke behov for beskyttelse og belaster det norske systemet unødige. Derfor har regjeringen fremmet forslag til lovendringer som vil bidra til både å få kontroll med situasjonen og å sikre de grunnleggende prinsippene i asylinstituttet.

Endringene vi behandler i dag, og det faktum at vi nå gjennomfører en hastebehandling, markerer alvoret i situasjonen og utviklingen vi har sett i antall nye asylsøkere fra sommeren og fram til i dag. I dag ble det klart at det passerte 2 502 asylsøkere over grensen til Norge i forrige uke. Det var nok en ny rekord.

Fra og med juli har vi hver måned sett nær en dobling av antall migranter til Norge. Dette får selvsagt direkte virkning for norsk politikk. I 2015 betyr det at vi totalt vil ta imot mer enn tre ganger så mange asylsøkere som vi anslo da statsbudsjettet ble vedtatt i fjor høst – dette ut fra en moderat prognose. Antallet kan komme til å stige ytterligere.

For 2016 betyr det også en stor endring sammenlignet med alle planer regjeringen jobbet med da arbeidet med statsbudsjettet for 2016 ble sluttført. På grunn av den raske utviklingen har vi derfor fått til behandling et tilleggsnummer til statsbudsjettet med nødvendige omprioriteringer for neste år.

Vi skal aldri glemme bakgrunnen for at mange mennesker er på flukt. Det er krig og ufred i mange land i verden. De som har krav på beskyttelse, skal få det, og de som etter grundig vurdering får komme til Norge, enten midlertidig eller permanent, skal vi behandle skikkelig. Men det er samtidig slik at ingen er tjent med et asylinstitutt som ikke fungerer. Når antall mennesker som kommer over grensen til Norge, over kort tid mangedobles, settes asylinstituttet i fare for kollaps. Vi vil raskt havne i en situasjon der vi ikke klarer å håndtere pågangen, med de følger dette har – for dem som kommer: ventetid og usikkerhet knyttet til hva som vil skje, for systemet: vanskeligheter med avklaring av beskyttelsesbehov og med å sikre god nok kapasitet i mottakssituasjonen, og for oss alle: tillit til at måten asylpolitikken er tilrettelagt på, svarer godt til både nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Særlig er situasjonen på Storskog i Finnmark krevende.

Antall asylsøkere som ankommer, er stigende, og det er en kjensgjerning at mange av dem som krysser grensen, ikke trenger beskyttelse. Å bruke tid og ressurser på å behandle grunnløse søknader utthuler asylinstituttet og stjeler kapasitet. Endringene vi behandler i dag, er derfor særlig rettet inn mot utfordringene i Finnmark. Utviklingen på Storskog har skjedd raskt, og det er avgjørende å ta grep for å sikre at vi har de verktøy vi trenger for å få kontroll med situasjonen. I praksis innebærer dette at vi først og fremst vil styrke muligheten til ikke å realitetsbehandle asylsøknader fra personer som har hatt opphold i Russland, slik at vi raskt skal kunne returnere dem som kommer.

Asylsøkere som kommer til Norge via Storskog, har ID-dokumenter, noe som kreves for å passere den russiske grensestasjonen. Alle har dessuten en eller annen form for oppholdsgrunnlag i Russland, f.eks. innreisevisum, turistvisum, midlertidig asyl, studentvisum eller varig oppholdstillatelse. En del har også dobbelt statsborgerskap, herunder russisk.

Flertallet av dem som krysser grensen, flykter ikke fra borgerkrig og forfølgelse. Tidlig i høst utgjorde syrerne majoriteten. Nå ser vi at langt over halvparten av dem som kommer, er fra andre land, som Afghanistan og Pakistan. En stor andel er enslige unge menn. Det er grunn til å tro at en betydelig del av den siste gruppen ikke oppfyller krav til å få beskyttelse i Norge. Det krever imidlertid stor saksbehandlingskapasitet hos utlendingsmyndighetene å realitetsbehandle hver asylsøknad, selv om søkerne gjennomgående har kjent identitet. I tillegg kommer eventuelle klager til utlendingsnemnda, UNE – omgjøringsanmodninger og mulige rettssaker. Også dette beslaglegger store ressurser og gjør det krevende å få returnert søkerne.

For å få full effekt av endringene som gjøres, vil vi instruere UDI om hvordan reglene skal praktiseres i Russland-sakene. Det vil imidlertid ha liten effekt hvis UNE utvikler en annen praksis i disse sakene. Tilsvarende utfordringer vil vi kunne få på andre områder etter hvert. Regjeringen har derfor vurdert det slik at vi nå må innføre samme instruksjonsadgang overfor UNE som overfor UDI. Dette er den andre lovendringen som ligger til behandling.

Det foreslås flere endringer i utlendingslovens kapittel 12 om tvangsmidler for å sikre at utlendingen er tilgjengelig og ikke forsvinner før det er fattet en avgjørelse. Dette vil også legge til rette for rask retur dersom søknaden nektes realitetsbehandlet. Planen er at lovene skal tre i kraft allerede denne uken.

Norge skal fortsatt være et land der mennesker som er forfulgt, utsatt for krig og vold eller som risikerer livet der de kommer fra, kan søke nødhavn. Men nettopp fordi det er så viktig å kunne ta vare på dem som virkelig trenger asyl her, er det avgjørende at vi sier klart fra om at vi ikke aksepterer misbruk av denne livsviktige ordningen.

Norge og Europa er inne i en vanskelig tid. Vi føler i dag med våre franske søstre og brødre. Vi føler også med de mange millionene som er på flukt i Syria eller i andre deler av verden. Vi skal hjelpe dem som trenger det, i nær-områdene, og dem som har et reelt beskyttelsesbehov. For å få til dette må vi være tydelige på én ting: Nå er det de som

har flyktet fra krig og nød, vi skal hjelpe, ikke folk som har hatt opphold i trygge tredjeland i årevis, og som nå ønsker å søke lykken i Norge.

Jeg håper Stortinget i dag kan samle seg bak disse lovendringene og sende et klart og tydelig signal: Vi skal hjelpe dem som har et beskyttelsesbehov, og returnere dem som ikke har det, raskt.

Så vil jeg si at jeg er en smule forvirret over de endringsforslagene som ble presentert av representanten Gahr Støre, for det ligger et forslag i hvert fall på min plass der en snakker om en evaluering etter ett år, mens representanten Gahr Støre snakket om et forslag som – jeg vet heller ikke om det ble fremmet – skulle bety at vi skulle ha en midlertidighet i to år. Det hadde vært fint under debatten å få oppklart hva som egentlig var forslagene. Det var også nevnt seks andre forslag. Jeg vil gjerne at det blir brakt litt orden i hva som egentlig er forslagene, slik at vi kan vurdere dem fortløpende.

Presidenten: Presidenten oppfattet det slik at representanten Jonas Gahr Støre fremmet seks krav, men at det ikke ble fremmet noen forslag. Det forventer presidenten vil komme i løpet av debatten, så det vil vi få brakt på plass.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:32:58]: Først av alt vil jeg gi ros til regjeringen fordi man nå har frembrakt denne proposisjonen til behandling i Stortinget, og også stor honnør til presidentskapet for måten å behandle saken på.

Vi er inne i en tid som er preget av uoversiktighet. Vi er inne i en situasjon der svært mange mennesker er på vandring, og vi ser også en migrasjon i Europa der svært mange er på vandring uten at de er registrert. Det vil si at vi ikke vet hvor de befinner seg, hvem de er, og hvor de har tenkt seg, inntil de dukker opp på den grensen der de ønsker å søke asyl.

Vi ser en utvikling i Norge som går i gal retning. Vi ser stadig nye rekorder når det gjelder antall personer som kommer til Norge for å søke asyl. Tallet forrige uke var 2 502 personer. Dette gir oss enorme utfordringer. Da er det viktig at vi sørger for å ha et lov- og forskriftsverk som er tilpasset den situasjonen vi befinner oss i, og som kan håndtere dette. Det har vi ikke per i dag. Derfor støtter vi fra Fremskrittspartiets side fullt ut forslaget om å ha samme instruksjonsmyndighet overfor Utlendingsnemnda som vi har overfor UDI, for her må vi sørge for at vi har ens praksis når vi skal drive med politikktutforming og myndighetsutøvelse. Dette er svært viktig både for å spare tid og for å få en riktig og rettferdig behandling av de søknadene som kommer inn. Det er helt åpenbart at hvis vi skal kunne ivareta de personene som har krav på og behov for beskyttelse, kan vi ikke bruke lang saksbehandlingstid på personer som er åpenbart grunnløse asylsøkere.

Kommer man fra et trygt tredjeland, gir ikke det grunnlag for å få asyl i Norge, men den praksisen og den måten vi har innrettet regelverket og lovverket på, gjør at disse personene likevel kan oppholde seg i lang, lang tid i Norge og bruke rettsapparatet og andre instanser til stadig å anke avslag om opphold. Det i seg selv skaper enorme utfordringer. Derfor må vi sørge for å få vedtatt det som nå ligger i Prop. 16 L for 2015–2016, som vi nå har til behand-

ling. Det gjør at vi raskt kan sørge for å få sendt ut personer som kommer fra et trygt tredjeland. Det gjør at vi kan få på plass lik praksis overfor UDI og UNE. Det gjør at vi kan iverksette tvangstiltak for å ha kontroll på personer, slik at vi vet hvor de befinner seg, og kan sørge for å holde dem i forvaring inntil utsendelse kan finne sted. Videre er det viktig nå å få sendt signaler om at personer som kommer fra et trygt tredjeland, ikke vil få opphold i Norge og dermed heller ikke skal ta turen hit.

Jeg håper at de partiene som stemte imot direkte behandling, likevel vil kunne støtte opp om selve saken, for dette er et viktig signal å sende ut, all den tid vi ser den strømmen som nå kommer over grensene.

Så til forslagene fra representanten Gahr Støre: Én ting er de seks tiltakene, men representanten Gahr Støre sa også at det vil komme et forslag knyttet til evaluering etter to år, mens det forslaget som ligger på bordet til behandling, er et annet forslag. Jeg ber om at det blir oppklart hva man egentlig har tenkt å fremme forslag om. Det er i hvert fall ikke det som ligger på mitt bord.

Helt avslutningsvis vil jeg vise til den situasjonen og den statistikken som vi nå ser: Hvilke personer er det som nå kommer og søker asyl? Vi ser at det er svært mange nasjoner som nå kommer. Den største økningen gjelder personer som kommer fra andre land enn Syria, Afghanistan, Irak og Iran. Det er det siste ukens statistikk viser. Vi ser personer fra Pakistan, Bangladesh og en rekke andre land som er å anse som trygge tredjeland.

Det er viktig å få gjort dette raskt, behandle selve saken, slik at regjeringen kan iverksette det som blir Stortingets vilje.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:38:46]: Dette er ein ekstraordinær situasjon som treng ekstraordinære tiltak. Det er viktig å forhindre at menneske utan beskyttelsesbehov legg ut på reise til Noreg, og at dei som treng beskyttelse, får det. Desse tiltaka, som Kristeleg Folkeparti støttar, er tiltak for å handtere situasjonen på Storskog. Det spørsmål me derimot stiller, er om alle tiltaka er nødvendige, og om dei treffer riktig i samband med nettopp dette spørsmålet.

Kristeleg Folkeparti kjem til å stemme for forslaga i dag, men me har mange spørsmål. Spørsmåla vil eg ta opp i innlegget mitt, og eg håpar også departementet i etterkant av dagens debatt vil vere villig til å gi svar. Dette er ikkje i tråd med den typen prosessar me normalt har her på huset, men det er slik at me er i gang med ei ekstraordinær behandling.

Kristeleg Folkeparti støttar forslaga, men me fremjar også eit forslag om eit tillegg, eit III:

«Loven oppheves fra og med 1. januar 2018.»

Dette er eit forslag i tråd med det som blei fremja da me vedtok fengselsplassar i Nederland. Det låg i det forslaget at det var mellombels, fordi det var så tydeleg også i den saka at me ikkje ønskte at det skulle vere ein langvarig praksis. Med behandlinga i dag synest eg det er naturleg. Eg ser også det er omdelt eit forslag frå Arbeidarpartiet om evaluering. Me ventar at det blir formelt fremja, men me støttar fullt og heilt intensjonen i forslaget frå Arbeidarpartiet om at me treng ei evaluering med bakgrunn i den saks-

behandlninga som ligg til grunn i dag. Eg håpar presidenten vil ta imot det forslaget.

Så til dei forslaga som ligg her. Det eine er det som går på instruksjonsmyndigheit overfor UNE. Formålet med opprettinga av UNE var at det skulle vere eit uavhengig klageorgan, slik at ein skulle få ei reell to-instansbehandling. Me vil vise til at forslaget vil gi regjeringa same instruksjonsmyndigheit som ein har overfor UDI, og at dette ikkje gir regjeringa instruksjonsmyndigheit i enkeltsaker.

Me stiller oss spørjande til dette, og eg har lyst til å stille følgjande spørsmål: Vil endringa medføre at UNE ikkje kan behandle enkelte sakstypar, slik at saka må fremjast for domstolen i staden? Dersom det skjer, vil det vere ein byråkratiseringsprosess og dermed ikkje ei forenkling. På kva måte vil forslaget om å gi instruksjonsmyndigheit overfor UNE avhjelpe den ekstraordinære situasjonen på Storskog, er eit anna spørsmål. Eg kan gjerne be statsråden kome med eksempel som kan gjere tydeleg behovet for nettopp denne endringa.

Når det gjeld retur til tredjeland: Formålet med forslaget framstår som at fleire saker skal kunne bli unntatt realitetsbehandling, altså der søkjaren har passert gjennom trygt tredjeland. Men kva praktiske konsekvensar dette eventuelt vil få, er ikkje like tydeleg. Det er viktig at me sikrar at me ikkje bryt internasjonale forplikningar og sender menneske tilbake til land der dei ikkje vil få beskyttelse eller risikerer å bli sende vidare til tredjeland.

Kristeleg Folkeparti kan vere med og støtte dette forslaget så lenge me sikrar oss at me ikkje sender personar med behov for beskyttelse tilbake til land der dei i realiteten ikkje får den beskyttelsen dei treng. Spørsmålet eg har lyst til å stille til dette forslaget, er: Vil ein få realitetsbehandle søknaden sin om ein har brukt tredjeland som fluktrute? Eit anna spørsmål er: Vil denne endringa ha noko å seie for dei som er blitt utviste frå Russland og eventuelt søker asyl i Noreg etter det behovet?

Fengsling er også tatt opp i denne stortingsproposisjonen. Fridomstap er eit stort inngrep overfor enkeltindivid. Det taler sterkt for at ein ikkje bør vedta eit slikt forslag utan å gjennomføre vanleg saksprosedyre med høyring. I tillegg framstår det som vilkårleg om ein skal bli pågripen og fengsla, eller om meldeplikt og bestemt opphaldsstad er tilfredsstillande nok. Spørsmålet eg har til dette, er: Forslaget framstår vilkårleg knytt til om ein vil kome inn under § 105 i utlendingslova, meldeplikt og bestemt opphaldsstad, eller § 106, pågriping og fengsling. I kva tilfelle vil ein falle inn under § 105, og i kva tilfelle vil ein falle inn under § 106, er Kristeleg Folkepartis spørsmål.

Det er også eit spørsmål til forslaget om korleis dette stiller seg opp mot EUs returdirektiv artikkel 15, med tanke på at fengsling for å gjennomføre retur hovudsakeleg berre kan skje dersom det føreligg unndragingsfare eller motarbeiding av retur.

Kristeleg Folkeparti sluttar seg til forslaget om utlendingsinternat og utreisefrist, altså § 107 og § 90.

For å summere opp: Kristeleg Folkeparti støttar i dag forslaga. Me trur det er nødvendig i den situasjonen me står overfor, men me meiner det er grunn til å gjere dette mellombels, først med ei evaluering og at lova blir opp-

heva dersom me meiner det ikkje er riktig å vidareføre. Tidshorisonten er fram til 1. januar 2018.

Eg har stilt mange spørsmål. Eg forstår at statsråden i denne debatten ikkje kan gi svar på alle, men eg håpar at statsråden kan gi eit signal på om det blir mogleg å stille spørsmål til departementet, fordi me i dag støttar alle forslaga, men på eit visst utrygt grunnlag, og gjerne ønskjer ein betre dokumentasjon før me går til endeleg votering førstkomande torsdag.

Presidenten: Representanten Knut Arild Hareide har tatt opp det forslaget han refererte til.

Marit Arnstad (Sp) [12:46:17]: Vi står overfor en krevende internasjonal situasjon der et stort antall mennesker er drevet på flukt fra krig og konflikt. Det er også mange som søker tilflukt i Norge, og det skaper noen utfordringer for det norske samfunnet når så mange flyktninger og asylsøkere kommer til landet vårt på så kort tid. Det stilles store krav til vårt eget mottaksapparat, det stiller norske kommuner i en utfordrende situasjon, der de på kort tid må stille opp med mottaksplasser, kommunale tjenester, helsehjelp osv.

De som har flyktet fra krig og konflikt, skal vi i Norge ta imot med åpenhet og med varme. Vi vet at mange av dem som nå kommer fra Syria, kommer til å få opphold i Norge. Derfor blir det også i årene framover viktig å bruke tid og ressurser på et godt integreringsarbeid – en jobb Norge har lyktes med så langt. Men med det antallet mennesker som nå kommer, er det også viktig at norske kommuner får ressurser til å gjøre den praktiske jobben med både mottak og integrering. Det norske samfunnet er rikt. Vi må sette våre kommuner i stand til å gjøre den praktiske jobben, og da må det også være et arbeid som finansieres fullt ut.

La meg også få lov til å si at de siste ukene og månedene har vist hvilken innsats frivillige kan gjøre. De har gjort en formidabel innsats ved å ta imot flyktninger som kommer til Norge – det er også et arbeid som må støttes opp når vi i årene framover skal integrere det store antallet flyktninger og asylsøkere som Norge kommer til å ta imot.

Samtidig som mange kommer til å få opphold i Norge, må vi også erkjenne at det nå kommer mange mennesker hit som etter vårt eget lovverk ikke vil ha krav på beskyttelse i Norge. I en situasjon der det bare de siste fire ukene har kommet over 9 000 asylsøkere, må vi også være faste i praktiseringen av det asylinstituttet vi har vedtatt, og vi må være villige til å stramme inn hvis det er nødvendig for at loven skal kunne praktiseres etter sitt formål. Og det er akkurat det Senterpartiet opplever at dagens lovendringer har som formål.

Særlig ved Storskog har vi en krevende situasjon. Sist uke kom det totalt 2 500 asylsøkere til Norge, og bare 750 av dem var fra Syria. Mange av dem som kommer fra andre land, kommer nettopp over grensen ved Storskog. De andre personene kommer fra India, Bangladesh, Pakistan, Irak, Iran og Afghanistan. I tillegg kommer det også mange som har russisk statsborgerskap og oppholdstillatelse i Russland.

I det norske samfunnet skal vi ha hjertelag for dem

som trenger hjelp. Men skal vi virkelig få rom til dem som trenger det mest, må vi samtidig føre en streng og resolutt linje overfor dem som kommer med åpenbart ubegrunnede asylsøknader. Asylinstituttets legitimitet står og faller nettopp på det. De som kommer med ubegrunnede søknader, må returneres raskt og uten at for mange av samfunnets ressurser som vi skal bruke på dem som fortjener å få opphold, brukes på returen. Vi trenger å bruke saksbehandlingskapasitet og midler til noe helt annet. Vi trenger å bruke det til dem som har berettiget behov for beskyttelse. Derfor støtter Senterpartiet formålet som ligger bak de lovendringene som regjeringen i dag foreslår. Vi støtter bruken av tvangsmidler regulert gjennom endringer i utlendingsloven §§ 105, 106 og 107, for uten en innstramning av de reglene, de paragrafene, vil en ikke i realiteten kunne gjennomføre bestemmelsen i § 32 om at man kan nekte realitetsbehandling av en søknad som åpenbart er ubegrunnet, og også gjennomføre rask retur.

Vi forutsetter imidlertid at bruk av den typen tvangsmidler ikke blir gjennomført uten nødvendig domstolskontroll, og vi mener også at barnefamilier og mindreårige kan unntas fra disse bestemmelsene.

Senterpartiet støtter også at det gis instruksjonsrett overfor UNE på en generell basis for å sikre en ens forståelse av dagens regelverk på innvandringsfeltet. Det er viktig å understreke at det sjølsagt ikke gjelder individuelle forhold, men generelle forhold som kan bidra til raske avklaringer og en styring innenfor innvandrings- og flyktningpolitikken, og i praksis betyr det altså lovtolkning og rettspraksis.

Senterpartiet forventer at når Stortinget nå på en meget utradisjonell måte gjennomfører en sann lovendring, er det også viktig at endringene blir satt ut i livet så raskt som mulig, og at det også blir bevilget de nødvendige ressursene til UDI, til politi og til domstolene for faktisk å gjennomføre bestemmelsene. Det kan altså ikke stå på det at regjeringen i ettertid mener at det ikke er ressurser til å gjennomføre det som vi nå bruker så kort tid på å vedta av lovendringer i Stortinget.

Senterpartiet ser positivt på de forslagene som er fremmet her i dag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. Vi ønsker å støtte et forslag om å gjøre loven midlertidig for to år. Vi mener at dagens behandling er høyst ekstraordinær, og gjennom to års virke vil en kunne høste erfaringer av de lovendringene som i dag gjøres. En vil også eventuelt kunne legge til rette for en varig lovendring med en ordinær komitébehandling og en ordinær høring. Det vil være fordelaktig. Jeg ser at det blas litt i forretningsordenen rundt omkring i salen, men jeg må jo si at såpass ekstraordinær som hele denne behandlingen er her i dag, så må det også være mulig å få lov å behandle og stemme over et slikt forslag som er lagt fram på en litt ekstraordinær måte.

Vi står overfor mange drøftinger framover som omfatter mye mer enn det vi i dag behandler gjennom lovendringen. Det gjelder kapasitet og behandling av de søknadene som kommer. Det gjelder de kommunale ressursene til å ta vare på dem som kommer og får opphold hos oss.

Senterpartiet har gang på gang gjentatt at det trengs et bredt nasjonalt forlik om flyktninger og asylsøkere og om

integrering. Det mener vi fortsatt er nødvendig. Da må alle partier være villig til å legge det politiske spillet til side.

Trine Skei Grande (V) [12:53:12]: Internasjonalt er vi nå i en situasjon der krig og konflikter gjør at vi har en enorm flyktningkatastrofe i hele verden, der behovet for humanitær hjelp og for byrdefordeling mellom land kommer til å bli viktig framover. Europa klarte ikke å være rask nok i responsen til å hindre at de store menneskegruppene nå er i bevegelse i Europa – som vi akkurat nå ser.

Når dette skjer, blir asylinstituttet vårt satt under press. Da er utfordringa vår å klare å løfte de idealene som er viktige å løfte, men også å være villige til å ta grep for å sikre at de asylsøkerne som har grunnløse søknader, ikke ødelegger for asylinstituttet, som er en så viktig del av den vestlige verdens demokratiske tankegang.

Det er viktig, når vi føler at hele asylsystemet vårt blir presset, å huske at Norge med sine 22 000 kan sammenlignes med vår nabo, Sverige, som virkelig har et system under press. De får 10 000 i uka og har til nå tatt imot 112 000. Det gir virkelig perspektiv på et asylsystem som er under stort press.

I tillegg har Norge et spesielt ansvar, fordi vi har en egen del av Schengens yttergrense som vi har ansvar for. Venstre har en rekke forslag som vi mener kunne effektivisert saksbehandling, fått bort køer, sett på ulike innstramminger og også behovsprøving av enkelte sosiale ytelser. Vi har en rekke forslag for å bedre integrering og å sørge for at asylinstituttet blir brukt for nettopp dem det skal brukes for – de som trenger beskyttelse. Da må vi ha raskere avklaring, også av dem som ikke trenger beskyttelse. De forslagene har vi lagt inn i de pågående asylforhandlingene her på huset, og vi håper at man har en åpen holdning til det, som man har hatt når Stortinget møter en hastebehandling fra regjeringa.

Som jeg sa tidligere, har Venstre vært innstilt på at vi må strekke oss for å finne ekstraordinære løsninger tidlig. Vi var faktisk villige til å gjøre det allerede i september og syns det er leit at regjeringa har noen dager på seg – når vi allerede i september sa at vi var villige til å strekke oss for å finne de gode løsningene.

Så til forslagene som ligger på bordet i dag.

Det ene forslaget, som handler om å utvide adgangen til å nekte realitetsbehandlinga av søknadene, skjønner vi er for situasjonen på Storskog og ved vår Schengen-yttergrense. Venstre er enig i at det er ingen grunn til å bruke mye av vår saksbehandlingskapasitet på folk som har vært lenge i, eller har hatt opphold i, land som vi ser på som sikre. Men dialogen med Russland kommer nok til å være avgjørende for hvorvidt dette kommer til å fungere. Jeg syns det er viktig at man også har menneskerettighetssituasjonen i Russland i blikket når man skal utvikle dette. Det er klart at for Venstre, som har et søsterparti som heter Yabloko, som i dag opplever at deres egen partileder er arrestert og satt i fengsel i Russland, er ikke menneskerettighetssituasjonen i Russland sånn at alle med opphold i Russland ikke bør få behandlet en søknad. Det som gjør at Venstre kan gå inn for den formuleringa som regjeringa har lagt fram, er at det er understreket at man ikke ønsker

å sende folk tilbake hvis det de møter, er videre retur til et land vi ikke anser som sikkert. Det er en viktig forutsetning for vår støtte til det forslaget her i dag.

Det andre forslaget handler om mulig bruk av tvangsmidler. Dette gjør vi i dag, og vi har tidligere hatt noen runder med Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, EMK, om bruken av tvangsmidler overfor asylsøkere. Den politikken vi står for i dag, har stått seg overfor EMK. Forskjellen er nå at vi er villige til å bruke tvangsmidler overfor folk som ikke har fått behandlet en asylsøknad. Det betyr at man utvider bruken av tvang på noe som kan gå på EMKs klare forutsetninger for menneskerettigheter til hvert enkelt menneske. Vi er også litt usikre på – hvis dette er rent fengselslignende tiltak, dette kan jo statsråden svare på – hvorfor det haster så mye. Er det noe min tid i denne sal har lært meg, er det at fengsel ikke bygges kjapt. Hvis man trenger fire dagers behandling for å ha lov hjemmen, hvordan har man da tenkt å håndheve den? Venstre vil, under stor tvil, i dag likevel støtte det fordi vi tror det er viktig for å få kontroll på Storskog. Men dette er nok et av de punktene der man må være villig til å kunne revurdere sitt standpunkt, når man måler det mot de europeiske konvensjonene som vi faktisk er satt til å forvalte.

Men det er ett forslag Venstre i dag kommer til å stemme imot, og det er forslaget som gjelder instruksjonsretten overfor UNE. I mai i år satte justisministeren ned et utvalg etter Venstres ønske – ja, etter klare programformuleringer i både Venstres og Fremskrittspartiets program, tror jeg – om å utrede et nytt system for asylsøknader som sikrer rettssikkerheten, og som også ivaretar effektiviseringen. For å bidra til det ble Graver-utvalget nedsatt.

Det man gjør i dag, er å ta det i motsatt rekkefølge. Det vi hadde ønsket oss, er et UNE som hadde lignet mye mer på den rettssaken som vi egentlig ønsker å ha i UNE. Vi tror det er mange muligheter for å effektivisere det systemet vi har i dag. Det er også muligheter for ikke å lage de uendelige loopene vi har i dag, som er avhengig av at vi bruker for lang tid, og at vi ikke har nok åpenhet i behandlingen. Men i framleggelsen understreket statsministeren at hun ikke var for at dette skulle endre noe på Storskog, hun var mer for det fordi hun mente det var rett. Vi mener det er feil.

Mæland-utvalget, som har gått gjennom dette tidligere, var helt klare på at instruksjon over den delen av UNE som handler om asylfeltet, ikke bør gjøres. Det er en politisk styring av juridiske rettigheter som ligger veldig langt unna den norske rettstradisjonen. Det er lang erfaring fra mange partier i regjering som har gjort at vi har kommet fram til det systemet vi har i dag, med å flytte avgjørelsene i disse sakene bort fra politikerne. All denne erfaring kaster vi nå på båten – alle de systemene som er utviklet over lang tid, kaster vi på båten. Jeg mener egentlig at hvis man skal instruere UNE, hadde det kanskje vært like realt å legge det ned. Dette er den rettsinstansen som skal ivareta og passe på at vi overholder internasjonale konvensjoner. Man kan sikkert diskutere om politikerne bør nærme inn i definisjonsgrensene av humanitært grunnlag og de andre vurderingene som kan være mer politisk, men hele asylfeltet ledes først og fremst av internasjonale

le konvensjoner. De legges ikke til et departement til politisk instruksjon. De følges, og det er UNEs jobb å sørge for at de faktisk følges. Det vil ikke vi legge inn under noen instruksjonsmyndighet.

Men Venstre vil støtte både Kristelig Folkepartis forslag og Arbeiderpartiets forslag. Jeg mener at når parlamentet kaster seg rundt, er villig til å strekke seg og faktisk er villig til å gjøre noe ekstraordinært, må det være mulig i denne sal å ha toleranse for at man fremmer forslag mens man diskuterer saken – når man er nektet både komitébehandling, høringsrunder og alle de andre demokratiske institusjonene. Hvis det er sånn her i salen at man skal nekte folk å fremme forslag under en sånn type behandling, må man ikke bare gå tilbake til ryggmargen, ideologisk, som man burde gjort i noen av disse sakene som gjelder UNE. Da må man også tenke over hvordan man ønsker at folkevalgte organer skal styres, og hva som er målsettinga med denne behandlingen – om det er å overkjøre Stortinget, eller om det faktisk er å få en reell behandling. Da vil jeg minne regjeringspartiene om at dette ikke engang er en flertallsregjering, og da må man i hvert fall sørge for at man har parlamentet bak seg, og ikke imot seg.

Presidenten: Meg bekjent har det ikke vært problematisert hvorvidt man skal fremme forslag.

Audun Lysbakken (SV) [13:02:53]: Jeg vil si at de mange spørsmålene til regjeringen som har kommet opp til nå i denne debatten, og den lille forvirringen som er rundt prosessen her nå, er en sterk understreking av det jeg og representanter for flere partier sa ved innledningen til debatten, og en god begrunnelse for hvorfor Stortinget burde tatt seg de få dagene ekstra det kunne blitt, for å sikre at vi får en forsvarlig behandling av dette.

SV er enig i at situasjonen på Storskog er en situasjon som krever ekstraordinær oppmerksomhet, og om mulig også ekstraordinære tiltak. Vi deler det regjeringen sier er intensjonen bak de forslagene som er lagt fram. Vi er veldig opptatt av – i den situasjonen vi står i – å kunne frigjøre mest mulig av våre felles krefter, til å hjelpe mennesker i nød, til å hjelpe dem som har beskyttelsesbehov, og til å hjelpe dem som flykter fra krig. Det betyr også at vi må vurdere tiltak som kan hindre at mennesker uten beskyttelsesbehov kommer til Norge, og at vi raskere kan returnere mennesker som ikke har beskyttelsesbehov – også tiltak som vi i en mer normal situasjon kanskje ikke ville gått inn for.

På den bakgrunn vil SV stemme for flere av forslagene regjeringen har lagt fram, men ikke alle. Vi er enig i at mennesker med opphold i et trygt tredjeland verken trenger asyl i Norge eller burde søke asyl i Norge. Vi ser at det er sterk økning over Storskog av enkelte grupper asylsøkere som ikke kommer fra f.eks. krigen i Syria.

Med det som bakgrunn vil vi – som sagt – stemme for enkelte av forslagene, men jeg må også få si at det er en selsom opplevelse å være med på en hastebehandling av en sak etter en høst der regjeringen tidligere har forsikret om at den hadde de fullmaktene den trengte, og der opposisjonen har etterlyst handling uten å se noe særlig. Det hadde

vært mulig – det er veldig vanskelig å tro at det ikke hadde vært mulig – å få fram de forslagene regjeringen mener er nødvendige, på et tidligere tidspunkt, sånn at vi kunne hatt en annen behandling i Stortinget. Jeg synes det er lite tillitvekkende.

Jeg synes også det er viktig at vi minner oss selv om, også i denne debatten, at vi må holde hodet kaldt og ha perspektivene våre i orden. Flyktningkrisen er fortsatt en krise først og fremst for flyktningene og de landene som er berørt av krig, og nabolandene deres. Vi tar imot en svært liten andel av de menneskene som er på flukt, og vi er i en langt bedre situasjon enn de fleste land som tar imot mennesker på flukt. Vår innsats blekner i forhold til det som Sverige og Tyskland gjør. Derfor mener jeg det er viktig at Stortinget står sammen om å advare mot en stemning der vi blir så opptatt av innstramming at vi glemmer det som burde være Stortingets og regjeringens viktigste oppgave akkurat nå, nemlig å ta et positivt lederskap og vise folk i Norge at dette skal vi klare, og minne om at de fleste som har fått sine asylsøknader behandlet i Norge i år, har fått opphold, fordi de har beskyttelsesbehov. Vi har i dag en offentlig debatt som iblant får det til å se ut som om det er de som ikke har det, som utgjør majoriteten av dem som kommer.

Norsk politikk kan i liten grad endre det som har skapt flyktningkrisen. Det betyr også at uansett hva vi gjør i dag og framover, vil det komme flere flyktninger til Norge. Vår aller mest akutte utfordring er derfor ikke bare å få orden på Storskog, men å komme i gang med integreringsjobben og styrke vår internasjonale solidaritet.

SV er enig i at det å skape ro rundt Storskog er en del av den jobben. Jeg skal komme tilbake til de punktene der SV er enig med regjeringen, men la meg begynne med det punktet der vi er sterkt uenig, og der jeg også er veldig overrasket over at regjeringen har valgt å fremme forslag i denne sammenheng – og det er det som gjelder instruksjonsrett overfor UNE, som også flere andre partier er skeptiske til.

Det er vanskelig å forstå, og proposisjonen prøver ikke engang å argumentere for det, at det punktet skal ha noen ting å si for situasjonen på Storskog nå. Derimot er det et forslag som regjeringspartiene har ivret for lenge, og som de nå søker å få flertall for gjennom en hastebehandling som jeg på dette punktet ikke kan se er begrunnet i det hele tatt. Derfor er jeg også forundret over at flere partier vil stemme for det instruksjonsforslaget. Vi risikerer å skape en situasjon der det blir et langt større rom for at politikerne kan gripe inn overfor UNE, som nettopp skulle være et organ som ikke kunne styres på den måten, overfor bestemte grupper asylsøkere og i bestemte politiske situasjoner. Det innebærer en repolitisering av Utlendingsnemnda, som SV er veldig kritisk til, fordi Utlendingsnemnda i sin tid innebar et steg bort fra den direkte politiske styringen, som det var bred enighet om var uheldig. Den var uheldig for rettssikkerheten, og det var faktisk sånn at både de som ønsket færre flyktninger til Norge, og de som ønsket flere, mente det var uheldig. Nå risikerer vi å ta et skritt tilbake i den retningen. Det er også i en situasjon hvor regjeringen klokt – mener jeg – har satt i gang en utredning

knyttet til de særdomstolene vi har, og de rollene de skal ha.

På den bakgrunnen vil SV stemme imot endringene i § 76.

Når det gjelder de andre forslagene, kunne SV stemt for det meste – vi deler intensjonen i dem – men prosessen gjør det vanskelig, særlig på ett punkt. Det gjelder forslag til endringer i § 32 første ledd bokstav d. Det er et viktig prinsipp i flyktningretten at ingen land skal sette asylsøkere i den situasjonen at de kan bli kasteballer fra et land til et annet. En må derfor være trygg på at de søknader en avviser å behandle, vil kunne behandles i et annet land. Hvis en ikke er det, risikerer en at mennesker som har hatt opphold i et annet land i en periode, men nå mangler opphold, ikke får sin søknad behandlet noe sted. Det er det problematiske med formuleringen i lovforslaget som regjeringen har tatt med. Den beskriver det å ha hatt opphold i et trygt tredjeland. Jeg tror det kunne vært løst med en omformulering av typen «har varig opphold i en stat eller et område hvor utlendingen kan være forfulgt».

SV har vurdert å fremme et annet forslag til lovtekst, men vi opplever det ikke som seriøst bare å legge fram et nytt tekstforslag uten å få den lovtekniske bistanden som det er vanlig at Stortinget ber om, og uten å få den grundige behandlingen som et lovforslag fortjener. Vi har derfor vurdert det slik at det ikke er klokt å fremme et endringsforslag i denne situasjonen, men det betyr også at vi i dag kommer til å stemme imot endringer i § 32 første ledd bokstav d, selv om vi i utgangspunktet deler intensjonen bak forslaget. Vi mener rett og slett at det må settes spørsmålstegn ved om forslaget fra regjeringen på det punktet er i tråd med flyktningretten. Hvis vi er usikker på om det kan komme i konflikt med konvensjonene, kan vi ikke stemme for det. Men vi hadde ønsket å stemme for et liknende forslag.

Det siste jeg vil komme inn på, er det som handler om tvangsmidler. Det å fengsle mennesker som ikke har gjort noe ulovlig, er en svært inngripende handling. Det er ikke ulovlig å søke asyl – heller ikke om asylsøknaden ikke er godt begrunnet. Det er allerede i det norske lovverket en vid adgang til fengsling. Vi ser imidlertid at det er og kan være nødvendig – hvis mange mennesker forsvinner – å ha en økt adgang til tvangsmidler for å kunne håndheve de endringene som regjeringen ønsker å gjennomføre med endringene i § 32. Men vi er sterkt bekymret for at vi ikke får en grundigere prosess rundt såpass inngripende tiltak. Derfor hadde jeg tenkt at min melding skulle være at SV ville stemme imot disse forslagene i dag, men vurdere det fram mot andregangsbehandlingen, etter de svarene vi kan få på spørsmål til departementet.

Men hvis Stortinget vedtar at disse lovendringene skal være midlertidige, mener jeg at dette stiller seg annerledes. Et midlertidig og avgrenset forslag er det langt mer aktuelt for SV å være med på. Jeg vil derfor be om at voteringsrekkefølgen blir sånn at vi først får ta stilling til et spørsmål om midlertidighet. Hvis det blir vedtatt, vil jeg oppfordre SVs gruppe til i første omgang å stemme for endringene i § 106, og så vil vi vurdere fram mot torsdag hvordan vi gjør det endelig. Jeg forutsetter at andregangsbehandlingen i

Stortinget denne gangen er nødt til å bli en reell behandling, hvor det også blir en åpning for at partier kan endre stemmegivning sammenliknet med i dag, og hvor vi forhåpentligvis vil ha fått gode svar på spørsmål til departementet, sånn at vi har et bedre faktagrunnlag for de vedtakene vi gjør da, enn vi har i dag.

Oppsummert: SV vil stemme for alle forslag unntatt forslagene til endringer i § 32 første ledd bokstav d og § 76 annet ledd. Vi vil stemme for et forslag om at lovendringene gjøres midlertidige, for to år. Vi vil stemme for et forslag om evaluering, sånn som det er fremmet fra Arbeiderpartiet. Hvis forslaget om at loven gjøres midlertidig, faller, ønsker SV også å stemme imot ny bokstav g i § 106 første ledd og ny bokstav k i § 106 a første ledd.

Rasmus Hansson (MDG) [13:15:36]: Da regjeringen informerte Stortinget om denne hasteproposisjonen om endringer i utlendingsloven, som behandles nå, var utgangspunktet særlig den ekstraordinære situasjonen på Storskog, selvfølgelig i tillegg til den øvrige store tilstrømmingen av asylsøkere.

Miljøpartiet De Grønne er selvsagt enig i at det er nødvendig både å skalere opp og effektivisere mottak og behandling på Storskog og andre steder, og vi vil støtte tiltak som vi faktisk mener bidrar til dette. Derfor vil vi også støtte flere av de forslagene regjeringen har lagt fram om endringer i utlendingsloven, men vi mener at andre forslag i hvert fall innenfor rammen av den hastebehandlingen som det nå er lagt opp til, har så vidtrekkende konsekvenser at det vil være i alles interesse å sikre dem et minimum av behandling og utsjekk i fagmiljøene. Det vil styrke forslagene – dersom de blir vedtatt – i forhold til om de blir kjørt gjennom i full fart her og nå.

I behandlingen av regjeringens forslag må vi også ha med oss at de parlamentariske lederne rett etter denne debatten går i forhandlinger om en lang rekke forslag fra alle partier om praktiske tiltak for å effektivisere både mottak og integrering av flyktninger og asylsøkere. I disse forhandlingene ønsker Miljøpartiet De Grønne å bidra til en bredest mulig enighet om en bedre flyktningpolitikk, og vi mener at mange av de praktiske tiltakene som vil bli behandlet der, vil være mer effektive for å håndtere den store flyktningstrømmen enn enkelte av de forslagene regjeringen legger fram i dag.

De mange som, særlig på Storskog, ønsker opphold i Norge uten å ha beskyttelsesbehov, skal sendes tilbake. Miljøpartiet De Grønne støtter tiltak som på riktig grunnlag sender effektive signaler til folk for å hindre at de legger ut på lange og kostbare reiser mot norskegrensa på feilaktig grunnlag. Men utlendingsloven er utviklet for å ivareta folk på flukt i samsvar med norske og internasjonale forpliktelser om rettssikkerhet. Den er laget for å ivareta slike hensyn over tid både når situasjonen er det vi hittil har oppfattet som normal, og i krisesituasjoner, og det er nettopp derfor svært viktig at Stortinget har is i magen når situasjonen er ekstraordinær, som nå. Det er en klassisk leveregel i jusen at å utvikle lovverk på grunnlag av ekstremsituasjoner gir et dårlig resultat. Et par av lovendringene i regjeringens forslag i dag vil, i motsetning til hva

vi kanskje kunne få inntrykk av da denne hasteproposisjonen ble varslet, få vidtrekkende konsekvenser ikke bare for akutsituasjonen på Storskog, men for all framtid i norsk utenrikspolitikk.

Det betyr at sånn som regjeringens forslag er lagt opp, kan ikke Miljøpartiet De Grønne i denne avstemningen støtte endringsforslaget til § 32 første ledd bokstav d. Vi har sympati for intensjonen, men for det første er vi usikre på om dette forslaget vil bidra til effektivisering av betydning – det finnes allerede en hurtigprosedyre på 48 timer – og framfor alt ser vi en betydelig fare for at forslaget vil svekke reelle asylsøkeres rettssikkerhet. Rettssikkerheten i Russland er som kjent meget uklar, og så sent som den 15. oktober ble Russland dømt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen nettopp for uholdbar behandling av folk som kommer inn i Russland og søker asyl. En måte å styrke forslaget på fra regjeringens side vil være å ta inn rettssikkerhetsgarantier av typen som finnes i EUs prosedyredirektiv.

Miljøpartiet De Grønne kan heller ikke gå inn for forslaget om utvidet instruksjonsmyndighet overfor UNE. UNEs uavhengighet er et svært viktig prinsipp, og det er også begrunnet i en omfattende politisk behandling i Norge, hvor begrunnelsene som ble lagt den gangen, er akkurat like gyldige nå. Det er effektivitetshensyn, ikke rettssikkerhetshensyn, som ligger til grunn for regjeringens forslag, og jeg vil advare sterkt mot å tenke på den måten i en presset situasjon. Dette gjelder ikke minst regjeringens argument om redusert behov for nemndbehandling, for nemndbehandling er nettopp en av de viktigste rettssikkerhetsgarantiene for klager.

Derimot kan Miljøpartiet De Grønne støtte forslaget om endringer i § 90 femte ledd om kortere utreisefrist, selvfølgelig forutsatt forsvarlig saksbehandling med nødvendige rettssikkerhetsgarantier. Vi kan også støtte forslaget om endringer i § 105, og vi kan støtte forslaget om endringer i § 107 om utlendingsinternat, som vi ikke ser at innebærer veldig store forskjeller fra dagens situasjon. Men foreløpig, slik som forslaget ligger, kan vi ikke støtte forslaget om endringer i § 106 med ny hjemmel for frihetsberøvelse. Dette er betydelige endringer med klar fare for å krenke rettssikkerheten til mennesker som har legitimt krav på asyl, og det er et veldig godt eksempel på behovet for et minimum av politisk behandling og høring for å sikre god, faglig og demokratisk forankring. Men dersom det blir flertall for Kristelig Folkepartis forslag om at de foreslåtte lovendringene får en midlertidig virkning og oppheves fra og med 1. januar 2018, vil Miljøpartiet De Grønne også kunne støtte endringene i § 106. Vi vil også subsidiært kunne støtte forslaget fra Arbeiderpartiet om evaluering av lovendringene i løpet av to år.

Miljøpartiet De Grønne ser avgjort nødvendigheten av å sende klare signaler internasjonalt om at folk som ikke har krav på asyl, ikke bør reise til Norge. Vi erkjenner også viktigheten av å forsikre det norske folk om at den ekstraordinære flyktningssituasjonen blir møtt med nødvendige og konkrete tiltak fra Stortinget. Men det aller viktigste er at det ikke skapes noen som helst tvil om at Norge holder fast ved og vil videreføre asylinstituttet og våre for-

pliktelser overfor menneskerettighetene, og at når vi treffer nye tiltak, er det ikke for å benytte en ekstraordinær situasjon til å gjennomføre generelle innstramningstiltak overfor mennesker på flukt, men tvert imot for å styrke Norges innsats overfor disse menneskene.

Statsråd Anders Anundsen [13:23:09]: La meg først få takke Stortinget for en konstruktiv og god debatt og en stor velvillighet i det hasteperspektiv denne saken har. Jeg mener det er av stor betydning, og jeg er svært glad for at Stortinget har åpnet for en slik mulighet.

Det er bred enighet i Stortinget om behov for innstramninger på asylfeltet, og jeg er også glad for at et flertall har varslet tilslutning til det fremlagte lovforslaget. Lovendringene vil styrke mulighetene for raskt å kunne returnere asylsøkere som kommer til Norge etter å ha oppholdt seg i et trygt tredjeland, f.eks. Russland, og gi bedre mulighet for politisk styring med utlendingsfeltet.

Europa opplever nå en historisk stor tilstrømning av asylsøkere. Pågangen av personer som søker asyl i Norge, har økt kraftig de siste månedene. Jeg registrerte at både Lysbakken og Skei Grande var inne på at en allerede i september mente at en kunne identifisere dette som en utfordring. Både ankomstbildet og den politiske debatten var helt annerledes i september enn det som har vært utviklingen siden september, gjennom oktober og inn i november. Derfor er det nå grunnlag for å se på dette på en annen måte enn det som var tilfellet i september.

Mange av de som ankommer nå, kommer også over Storskog i Øst-Finnmark, noe som byr på betydelige utfordringer for både registrerings- og mottakskapasiteten i Nord-Norge. Jeg har lyst til å minne om at vi for å bøte på de utfordringene har åpnet Vestleiren som mottakssenter etter modell fra Råde, noe som også har gjort det mulig å gjennomføre en bedre registrering og håndtering av den asyltilstrømningen vi har fått over Storskog. Men det er behov for et bredt spekter av tiltak for å sikre at asylsystemet skal fungere etter sin hensikt. I tilleggnummeret til budsjettproposisjonen har regjeringen presentert en rekke forslag til hvordan situasjonen skal håndteres på kort sikt samtidig som det er lagt grunnlag for en ny politikk. De konkrete lovendringsforslagene som nå fremlegges, bygger opp om og supplerer dette.

Mange av de som har kommet til Norge over Storskog, er personer som har hatt oppholdstillatelse i Russland. Vi ser også at det har skjedd en stor endring i ankomstbildet over Storskog. I starten var det omtrent bare syriske flyktninger eller asylsøkere som kom fra Russland over Storskog. Mange av dem hadde da hatt lang oppholdstid, studietillatelse, arbeidstillatelse i Russland. Nå ser vi at ankomstbildet over Storskog er helt annerledes, og det er en rekke nasjoner som nå benytter seg av denne reiseruten, bl.a. har andelen afghanere økt dramatisk. Det er også forhold som gjør at vi er nødt til å handle raskt, og det at mange av dem har hatt oppholdstillatelse eller har oppholdstillatelse eller visum i Russland, gjør at utlendingsforvaltningen må vurdere å nekte realitetsbehandling av søknad. Dette lovforslaget gir et grunnlag for en mer effektiv håndtering av disse sakene. Forslag om en ny hjemmel

for bl.a. å pågripe og fengsle asylsøkere som mest sannsynlig kan sendes tilbake til et trygt tredjeland, åpner for at politiet kan anvende tvangsmidler i disse sakene, uten at det er behov for først å fastslå konkret unndragelsesfare i det enkelte tilfelle. Tiltaket skal bidra til å sikre at de aktuelle utlendingene er tilgjengelig for rask saksbehandling og retur, og det er for å hindre en situasjon der personer, i tilfeller hvor man kan avslå muligheten for å behandle asylsøknad, skal forsvinne etter ankomst i Norge. Dette er jo ikke noe en gjør av andre årsaker enn det, men i de enkelte tilfellene vil en med dagens lovgivning måtte påvise konkret unndragelsesfare. Nå blir det ansett som et tilstrekkelig vilkår at det at det er sannsynlig at asylsøknaden vil bli avvist for behandling, i seg selv er å anse som unndragelsesfare.

Den ekstraordinære og alvorlige situasjonen krever at politiske myndigheter har en helt annen kontroll og styring med praksis enn det som var behovet da dagens regelverk ble utviklet. Departementet bør derfor ha myndighet til å kunne gripe inn og sikre at UNE ikke utvikler en annen praksis enn det som følger av departementets instruks til UDI hva gjelder bl.a. lovforståelse og skjønn. Det er derfor foreslått at departementet skal kunne instruere UNE på samme måte som UDI. Jeg har registrert at det er flere som er skeptiske til den endringen, bl.a. med henvisning til viktigheten av å ha en forsvarlig annengangsbehandling. Annengangsbehandlingen vil fortsatt være like forsvarlig. Det er slik at en i all forvaltning alltid skal forholde seg til både internasjonale konvensjoner og forvaltningsrettlige prinsipper, og det at en gir en mulighet til å instruere om rammene for den virksomheten forvaltningsorganet skal stå for, er i seg selv ikke noen begrensning i den uavhengigheten som klageorganet har i den enkelte sak. Det er ikke snakk om å instruere i enkeltsaker, men i lovforståelse og skjønnsutøvelse bl.a. De foreslåtte endringene vil legge til rette for raske returer og frigjøre kapasitet i hele asylkjeden. Å bruke tid og ressurser på asylsøkere som ikke har et beskyttelsesbehov, stjeler kapasitet og svekker tilliten til asylsystemet.

Så er det riktig som Lysbakken sa, at vi har sett på historiske tall at det er en relativt høy andel personer som får innvilget asyl i Norge. Det er jo nå en situasjon som kan endre seg gjennom at asyltilstrømningen av syrere er gått ned andelsmessig i forhold til andre grupper som normalt har høyere avslagsprosent. Derfor er det et bilde som kan tegne seg helt annerledes med den ankomsten vi har nå, enn det som har vært tilfellet for relativt kort tid siden. Hvis lovforslagene gjennomføres, blir vi bedre i stand til å ta hånd om de asylsøkerne som faktisk har et beskyttelsesbehov.

For øvrig understreker jeg at regjeringen fortløpende vil vurdere ytterligere tiltak også utover det som er varslet i tilleggnummeret og som er foreslått her, ut fra hva utviklingen krever. Et viktig element i dette bildet er også hvilke tiltak som blir iverksatt av andre land, og som kan påvirke tilstrømningen til Norge. Dette vil vi naturligvis følge nøye med på.

Jeg vil også gjøre oppmerksom på at Akademikerne i UNE har tatt kontakt med departementet og bemerket at

omtalen av deres høringsinnspill i siste setning i punkt 4.6 i proposisjonen kan oppfattes som om de har stilt seg positiv til en generell instruksjonsadgang for departementet overfor UNE. Det er ikke tilfellet. Det Akademikerne i UNE har uttalt seg positivt til, var en myndighet for departementet til å instruere i første rekke i oppholdssaker, antatt grunnløse asylsaker, Dublin-saker og andre avslag på realitetsbehandling av asylsaker etter § 32. Jeg bemerker derfor at de sakene vi særlig drøfter i dag, altså saker om å avslå realitetsbehandling etter lovens § 32, var blant de saker hvor Akademikerne støttet et forslag om instruksjonsadgang for departementet.

Så har jeg lyst til også å si at vi registrerer den utålmodigheten som bl.a. representanten Gahr Støre ga uttrykk for fra talerstolen, og vi tar med oss de seks innspillene som Gahr Støre kommer med. Dette er jo i stor grad innspill som regjeringen allerede har startet arbeidet med. Vi har et løpende arbeid på gjennomgang av regelverk for å se om det er regelverk som må endres som følge av denne situasjonen. Det kan være regelverk knyttet til saksbehandling og andre forhold. Det kan også være knyttet til regelverk hva gjelder regjeringens fullmakter til å gjennomføre eventuelle tiltak. Det er i tilfelle forhold vi kommer tilbake til Stortinget med på egnet måte.

Det er et interessant innspill å vurdere ambulerende saksbehandlingsteam. Vi jobber nå frem helt nye saksbehandlingsrutiner og samarbeidsrutiner mellom de ulike aktørene for å sikre en mest mulig effektiv saksbehandling av disse sakene. Å kombinere den effektive saksbehandlingen med effektiv retur er helt avgjørende for at vi skal lykkes med å styre asyltilstrømmingen. Det er naturligvis også satt i gang et arbeid – dersom Stortinget gjennomfører disse lovendringene – som skal sikre oss nødvendig tilgang på lokaler, innkvarteringsmuligheter i nord, slik at man i størst mulig grad kan få innkvartert personer som ikke får saken sin tatt til realitetsbehandling etter at de har kommet fra Russland.

Når det gjelder bevilgningene til UDI, har Stortinget nå hatt til behandling både tilleggsproposisjonen fra regjeringen for 2015-budsjettet og tilleggsnummeret for 2016-budsjettet. Det tar noe tid å bygge kapasitet, men fra årsskiftet vil UDI være vesentlig styrket på saksbehandlingssiden slik at de er betydelig bedre i stand til å håndtere den økte tilstrømmingen som vi nå har hatt, og som kan komme til å fortsette, avhengig av hva slags virkning innstrammingsforslagene vil ha.

Når det gjelder forslaget til Arbeiderpartiet om evaluering etter to år, mener jeg det er et godt forslag. Jeg synes det er naturlig og på mange måter nødvendig når en gjennomfører denne typen endringer, å få en ordentlig gjennomgang av hva slags virkning og effekt forslagene rent faktisk har hatt. Om det da i tillegg er behov for noe mer – etter at man har bedt regjeringen om å komme tilbake til Stortinget i løpet av to år med en evaluering og oppfølging av en evaluering, og på forhånd konkluderer med at disse lovbestemmelsene skal bortfalle i løpet av en viss periode – må Stortinget selv vurdere. Jeg mener at det er grunn til å tro at regjeringen selvfølgelig vil følge opp resultatene av en evaluering overfor Stortinget og frem-

me de nødvendige forslagene som skal til hvis evalueringen skulle vise at det er nødvendig med opphevelse eller endringer av bestemmelsene. Men det er et spørsmål som Stortinget får vurdere på egen hånd.

Representanten Hareide tok opp mange spørsmål i sitt innlegg. Jeg vil først bekrefte at departementet selvfølgelig står til disposisjon når det gjelder å svare på spørsmål denne uken. Jeg håper at Stortinget anstrenger seg for å komme med spørsmålene raskt, fordi departementet og den ekspertisen vi har på dette området, er svært arbeidsbelastet, og for at vi skal kunne gi kvalifiserte svar, trenger vi noe tid til å utarbeide det på en skikkelig måte. Så hvis vi kunne få de spørsmålene så raskt som mulig, ville det blitt satt pris på fra departementets side.

Jeg vil likevel berøre noen av de temaene som representanten Hareide var inne på. Det ene gjaldt spørsmålet om lovendringen vil føre til at UNE ikke skal behandle visse sakstyper. Det ligger ikke inne i forslaget slik det er nå. Det er altså rammeverket en kan instruere i. I dag kan departementet instruere om prioriteringen av saker, med dette forslaget vil en også kunne legge til grunn den samme rettsfortolkning og det samme skjønnsutøvelsesgrunnlaget i UNE som en gjør i UDI.

Når det gjelder spørsmålet om lovforslaget knyttet til instruksjon av UNE vil ha noen effekt på situasjonen i Storskog, kan det jo tenkes at det vil være uenighet mellom førsteinstans og anneninstans knyttet til hvorvidt en kan definere Russland som et trygt tredjeland. Det er åpenbart at det vil ha en effekt slik jeg ser det, hvis en kan gi den samme instruksjonen både til UDI og UNE om f.eks. det spørsmålet.

Når det gjelder de som har brukt tredjeland som fluktrute, er jo intensjonen at vi skal bidra til at færrest mulig gjør det. Litt av poenget med noen av disse lovendringene er jo også å vise frem at det ikke skal være attraktivt å bruke Russland som en reiserute til Norge. Hvordan det konkret vil bli håndtert og utformet, vil følges opp i denne instruksjonen som departementet nå har under utarbeidelse.

Så vil jeg bare knytte noen kommentarer også til representanten Skei Grandes innlegg. Hun ba oss se til Sverige, som nå har et mottak på kanskje 120 000–150 000 så langt i år, med de konsekvensene det har, hvor de svenske myndighetene har vært svært klare på at dette ikke er bærekraftig lenger. Hvis vi har et ankomstbilde som det vi ser bak oss nå, altså med ca. 10 000 asylsøkere i måneden, så er det 120 000 asylsøkere i 2016. Det er det bildet vi på en måte må ta inn over oss, det er det bildet vi må være beredt til å håndtere, det er det bildet vi må være beredt til å forebygge. Og det er nok dessverre sånn at andelen av de personene som nå ikke har beskyttelsesbehov, er økende i forhold til det vi har sett tidligere, og det er svært uheldig.

Så er jeg helt enig med representanten Skei Grande i at det er nødvendig å ha god dialog med Russland. Det har regjeringen vektlagt hele veien. Det har vært mye dialog, og vil fortsatt være mye dialog med russiske myndigheter. Det vil være den enkleste og beste måten å få løst situasjonen over grensen i Storskog på, å komme til en god løsning med russiske myndigheter.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Helga Pedersen (A) [13:37:14]: Borgerkrigen i Syria har drevet millioner av mennesker på flukt. Norge må ta sin del av ansvaret for mennesker som er fordrevet fra sine hjem, ute og hjemme, ved å ta imot kvoteflyktninger og ved å respektere asylinstituttet. For å gi beskyttelse til dem som trenger det, er det også nødvendig å opptre konsekvent og gjennomføre det til enhver tid gjeldende regelverk overfor de asylsøkerne som ikke har krav på beskyttelse i Norge.

Arbeiderpartiet støtter de forslagene som regjeringen har lagt fram for Stortinget for hurtigbehandling, men det er grunn til å minne om at det også innenfor eksisterende regelverk er adgang til betydelig innsats for å iverksette det som virkelig gir tydelig signal til de potensielle migrerende – raske avslag og rask retur. Regelverket kan bli så stramt vi bare vil. Det er iverksettelse og gjennomføring av enkeltvedtak som teller. Eksempelvis vil ny fengslingshjemmel være verdiløs om man ikke bygger kapasitet, dvs. skaffer folk og hus til å håndtere dette.

Proposisjonen har liten eller ingen antydning om forslagets økonomiske og praktiske konsekvenser. Når Stortinget i dag slutter seg til de foreslåtte lovendringene, påligger det regjeringen et stort ansvar for å rigge opp kapasitet i samme tempo som saksbehandlingen på Stortinget, slik at hurtiglovene får effekt når de trer i kraft. Jeg vil derfor be om at justisministeren i denne debatten gjør rede for status i arbeidet med å opprette utlendingsinternat eller tilsvarende innkvarteringskapasitet i Finnmark. Når vil det konkret være på plass? Jeg ber ham også om å gjøre rede for hva man nå gjør for å bemanne opp Øst-Finnmark tingrett og andre berørte domstoler og sikre tilstrekkelig med ressurser i UDI og PU.

Regjeringen foreslår å fjerne vilkåret om at asylsøkere må få en søknad om beskyttelse behandlet ved retur til tredjeland. Regjeringen påpeker at dagens bestemmelse strekker seg utover våre menneskerettslige forpliktelser. Forslaget har ikke vært gjenstand for høring og er særdeles lite drøftet og eksemplifisert i proposisjonen, men det må være det forslaget som må antas å ha størst relevans for situasjonen på Storskog i dag.

Fra Arbeiderpartiets side er det en forutsetning for vår støtte til forslaget at det ligger innenfor våre internasjonale forpliktelser knyttet til Flyktningkonvensjonen og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, slik også proposisjonen gir uttrykk for. I det ligger at det grunnleggende vilkåret for å avvise å behandle en asylsøknad og returnere søkeren til en stat der han tidligere har oppholdt seg, er at det må være trygt å returnere asylsøkeren til det aktuelle tredjelandet. Videre er det et vilkår at «non refoulement»-prinsippet i flyktningkonvensjonen skal overholdes, dvs. vern mot å bli sendt videre til et land eller et område der man er forfulgt. Med den presiseringen støtter Arbeiderpartiet forslaget.

Det er grunn til også på dette punktet å understreke at effekten av lovendringen avhenger både av en bilateral enighet med Russland om å ta tilbake personer som har

hatt opphold der, og av at regjeringen rigger tilstrekkelig kapasitet til å følge opp.

Det sterkeste virkemidlet i proposisjonen er den nye hjemmelen til å internere personer som søker asyl, når det er sannsynlighetsovervekt for at søknaden vil bli nektet realitetsbehandling. Pågrepelse og fengsling av personer som ikke har gjort noe annet galt enn å søke asyl i Norge, er et svært inngripende tiltak. Blant de personene som blir internert, vil det være personer som befinner seg i en svært vanskelig situasjon. Dette hensynet må avveies mot en situasjon der mange asylsøkere uten grunnlag for opphold kommer til Norge. Det taler til forslaget fordel at det er utformet med en rekke avgrensinger, unntak og presiseringer med hensyn til interneringen.

Oppsummert: Hjemmelen er et inngripende tiltak som vi går inn for gitt dagens situasjon. Regjeringen må ha klart et opplegg for gjennomføring, med innkvartering og tilstrekkelige ressurser i UDI, i politiet, med hensyn til vakthold, og i berørte domstoler.

Forslaget om å gi regjeringen generell instruksjonsmyndighet overfor UNE ble utredet i 2010 og er den eneste delen av dette lovforslaget som har vært gjenstand for høring. Utvalget som utredet og gikk inn for dette, framhevet større mulighet for politisk styring, raskere saksbehandling, økonomisk effektivitet og raskere etablering av ensartet praksis som argumenter for instruksjonsmyndighet. Rettssikkerhetsmessige og legitimitetsskapende argument kan anføres imot. Arbeiderpartiet mener likevel at det ut fra en samlet vurdering og i lys av dagens situasjon, med ekstraordinære ankomsttall, er riktig å gi hjemmel for å instruere UNE. Det gir mulighet for raskere å gi styringssignaler dersom situasjonen krever det.

For Arbeiderpartiet er det et sentralt premiss at instruksjonsadgangen ikke skal kunne gjøres på enkeltsaksnivå, men med instruksjoner som selvfølgelig vil ha betydning for enkeltsaker.

Det er litt vanskelig å få øye på hvordan dette tiltaket kommer til å ha umiddelbar effekt på tilstrømmingen. Sakene skal behandles av UDI før de eventuelt ankebehandles av UNE. Justisministeren eksemplifiserte i sitt innlegg at det kunne ha med vurdering av Russland som trygt land å gjøre. Jeg regner med at når regjeringen ber om denne hjemmelen, er det fordi de vil ha nytte av den hjemmelen i den aktuelle situasjonen, og derfor ber jeg justisministeren klargjøre og være litt mer konkret enn det han var i innlegget sitt – om han har en instruks klar, og hva slags effekt den forventes å ha, i og med at man har bedt om den hjemmelen i denne hurtigbehandlingen i Stortinget.

Jeg vil også understreke at regjeringen og statsråden blir konstitusjonelt ansvarlig for den instruksjonen man gir UNE, og man påtar seg dermed også et større ansvar for de konklusjonene UNE trekker. Og det påligger regjeringen et ansvar for at man også gjennom instruksjon sørger for at asylinstituttet blir respektert innenfor de rammene som internasjonale konvensjoner og utlendingsloven setter.

Så til forslagene: Arbeiderpartiets forslag har vært etterlyst. Jeg vil først si at Arbeiderpartiet vil støtte forslaget fra Kristelig Folkeparti om at lovendringene skal gjøres midlertidige fram til 1. januar 2018. Jeg vil så ta opp

Arbeiderpartiets reviderte forslag, som tar høyde for to års midlertidighet, slik at forslaget fra Arbeiderpartiet da lyder:

«Stortinget ber regjeringen på grunn av den korte tidsfristen og mangelen på høring komme tilbake til Stortinget med en evaluering av lovendringene i løpet av to år. Denne evalueringen må gi rom for en høring.»

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har tatt opp det forslaget hun refererte.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [13:45:36]: Formålet med proposisjonen er å håndtere situasjonen på Storskog og forhindre at mennesker uten beskyttelsesbehov kommer til Norge. Selv om det er en ekstraordinær situasjon, må vi nøye vurdere hvilke virkemidler og tiltak som må gjennomføres for å få det resultat vi ønsker. Vi må også få fram og vurdere om tiltakene kan få konsekvenser som er uønsket, og dette bør være avklart til annen gangs behandling.

Saken har ikke vært på høring, og det har ikke vært mulig å stille oppklarende spørsmål til departementet i forkant, men Kristelig Folkeparti er positiv til intensjonen i proposisjonen og vil i dag stemme for forslagene. Men Kristelig Folkeparti vil holde muligheten åpen for å vurdere de enkelte tiltakene, og vi kan muligens kunne komme til å stemme annerledes ved annen gangs behandling.

Når det gjelder instruksjonsmyndighet overfor UNE, er dette et spørsmål som har vært grundig vurdert tidligere, og konklusjonen har vært at man ikke skulle gi departementet instruksjonsmyndighet i asylsaker, fordi organets legitimitet, tillit og uavhengighet ville bli svekket. Forslaget er derfor vidtrekkende, og den eneste begrunnelsen fra regjeringens side er at de vil ha mer politisk kontroll. Innvandringspolitikk bør imidlertid føres gjennom lov og forskrift og ikke gjennom instruksjon av klageorgan.

Det er nå satt ned et utvalg som skal vurdere bruken av særdomstoler, inkludert om UNE bør erstattes med en forvaltningsdomstol. Kristelig Folkeparti velger derfor under tvil å støtte dette forslaget i dag, også fordi det vil bli vurdert senere, eventuelt gjennom en evaluering eller tidsbegrensning av loven.

Når det gjelder retur til tredjeland, legger gjeldende rett til grunn at man kan nekte å realitetsbehandle søknader hvor søkeren

«har reist til riket etter å ha hatt opphold i en stat eller et område hvor utlendingen ikke var forfulgt, og hvor utlendingen vil få en søknad om beskyttelse behandlet».

Regjeringen foreslår nå å ta bort siste leddsetning. Kristelig Folkeparti mener uavkortet at det må foretas en retts-sikker vurdering av beskyttelsesbehov for å sjekke om søkeren vil bli forfulgt i det landet vedkommende sendes til. For ifølge utlendingsloven § 73 tredje ledd kan man ikke sende tilbake til land hvor det er fare for at man blir forfulgt. Kristelig Folkeparti vil derfor støtte dette forslaget likevel, med forbehold om at endringen medfører at man kun kan nekte realitetsbehandling av personer som faktisk har oppholdstillatelse i tredjeland, eller som er statsborger i et annet land og ikke har beskyttelsesbehov.

Når det gjelder meldeplikt og bestemt bosted, foreslår

regjeringen å utvide hjemmelen for hvilke personer som kan pålegges bestemt oppholdssted og meldeplikt. Det foreslås at personer som har blitt nektet realitetsbehandling, eller som mest sannsynlig vil bli nektet realitetsbehandling, kan pålegges meldeplikt og bestemt oppholdssted. Dette gjelder også mindreårige og søkere som har barn som er mindreårige. Kristelig Folkeparti ser at det kan foreligge gode grunner for å gi myndighetene en slik kontroll på Storskog, og meldeplikt og pålegg om bestemt oppholdssted er et inngrep av mindre karakter og vil ikke i samme grad medføre frihetsberøvelse. Vi kan derfor støtte det punktet.

Når det gjelder pågripelse og fengsling, foreslår regjeringen å utvide hjemlene for når asylsøkere kan frihetsberøves. Det er i dag allerede vide hjemler for å pågripe og fengsle asylsøkere, bl.a. ved unndragelsesfare, når man ikke samarbeider om å oppklare sin identitet, eller når man ikke overholder meldeplikt eller pålegg om bestemt oppholdssted. Frihetsberøvelse er et stort inngrep overfor enkeltindivid. Det burde vært gjennomført vanlig saksprosedyre med høring og grundigere utredning i dette spørsmålet. Kristelig Folkeparti er derfor spørrende til dette forslaget og ønsker særlig svar på to spørsmål:

1. Hvilke tilfeller vil falle inn under § 105, og hvilke tilfeller vil falle inn under § 106?
2. Hvordan stiller forslaget seg til EUs returdirektiv artikkel 15 med tanke på at fengsling for å gjennomføre retur hovedsakelig bare kan skje dersom det foreligger unndragelsesfare eller motarbeiding av retur? Storskog er jo Norges eneste grense innen Schengenavtalen, og det er derfor viktig at vi har avklart det spørsmålet.

Utlendingsloven § 107 regulerer plassering på og drift av utlendingsinternat, i dag Trandum. Personer som frihetsberøves på utlendingsrettslig grunnlag, skal som hovedregel plasseres der. Her foreslår regjeringen at det bør sikres innkvartering i et grensenært område for å tilrettelegge for en rask og mindre ressurskrevende prosess. Derfor foreslår regjeringen å endre § 107, slik at de som pågripes og fengsles, som hovedregel skal anbringes i utlendingsinternat eller på annet særskilt tilrettelagt innkvarteringssted. Kristelig Folkeparti mener at et slikt alternativ ikke vil være gunstig og ikke regulert av § 107. Men departementet foreslår imidlertid at reglene for § 107 tredje til åttende ledd skal gjelde så langt de passer. En viktig konsekvens av det vil være at makt og maktmidler kan tas i bruk av politi. Alternative innkvarteringssteder må være særskilt tilrettelagt for denne bruken, dvs. asylmottak med begrenset sikrings- og kontrollordninger og ikke åpning for å bruke fengsel eller andre fasiliteter som brukes i straffettslig sammenheng. Kristelig Folkeparti kan derfor støtte dette forslaget, slik departementet har skissert.

Når det gjelder utreisefrist i utlendingsloven § 90, som omhandler tidsfrist for når utlendingen må forlate riket, er den normalt sju til tretti dager. Departementet foreslår at dersom en søknad er nektet realitetsbehandlet etter § 32, dvs. at søkeren har asyl eller annen form for beskyttelse i et annet land, eller har oppholdt seg i en stat eller et område hvor man ikke var forfulgt, skal det være omfattet av

unntakstilfellene i § 90. Det betyr at man kan sette en kortere utreisefrist eller ingen frist i det hele tatt. Kristelig Folkeparti støtter også dette forslaget.

Kristelig Folkeparti vil støtte Arbeiderpartiets forslag om evaluering som kan kaste lys over mange av de tingene som vi nå setter i verk. Statsråden holdt et innlegg her som ga en del nyttig tilleggsinformasjon for oss, og jeg takker også for åpenheten som ble gitt her fra talerstolen for å kunne svare på de spørsmål som vi måtte reise nå i denne fasen. Så vil lovens begrensning forhåpentligvis bli begrenset til inntil to år, og da får vi tid til å vurdere denne saken underveis. Kristelig Folkeparti ser fram til videre behandling – spesielt når vi kommer over på bosetting og integrering, der vi har mange gode forslag som henger sammen med dagens behandling av proposisjonen.

André N. Skjelstad (V) [14:02:03]: Flyktningssituasjonen berører oss alle, både den internasjonale krisen og utfordringene som vi nå ser i Europa, også i Norge. Det er krevende å håndtere den økningen av antallet asylsøkere som nå er det internasjonale bakteppet, og vi er ikke minst klar over at det i Europa er land med betydelig større utfordringer enn Norge, herunder vårt naboland Sverige, som i det siste har tatt imot fire ganger så mange som Norge.

Flyktningkrisen må løses gjennom samarbeid med andre land. Det gjelder også situasjonen vi ser spesielt på Storskog. Grensen mot Russland er en del av vår felles yttergrense i Schengen, som Norge har ansvar for å forvalte. Den må vi få kontroll over. Vi må få redusert strømmen av grunnløse asylsøkere som nå kommer over grensen fra Russland. Derfor støtter Venstre tiltak som bidrar til å løse den utfordringen.

Samtidig er det avgjørende at vi opprettholder samtalen med Russland og gjerne involverer andre Schengen-medlemmer i den dialogen. Uten en løsning med Russland blir det vanskelig å få full effekt av tiltakene som er foreslått.

For Venstre er det viktig å prioritere tiltak som vil begrense antall grunnløse asylsøkere ved Storskog. En ekstraordinær situasjon krever også ekstraordinære tiltak. Tiltakene må samtidig stå seg opp mot de europeiske og internasjonale konvensjonene som vi er bundet av, herunder EMK og Flyktningkonvensjonen.

Situasjonen på Storskog har gitt grunnlag for dagens ekstraordinære lovprosess. Venstre mener imidlertid ikke at forslaget om instruksjonsmyndighet over UNE er et svar på de aktuelle utfordringene vi ser på Storskog. Forslaget er begrunnet med behov for raskere avklaring og mer politisk styring av utlendingsfeltet. Det er en smule ironisk at man i en lovsak som er behandlet i ekspressfart i Stortinget, argumenterer for behovet for raskere avklaring enn det var mulig å gjøre ved lov eller forskrift.

Stortinget viser i dag både vilje og evne til å snu seg rundt når situasjonen krever det. Det antas at departementet også har en tilsvarende evne og vilje til hurtigbehandling av forskrift der situasjonen krever det. For høringsinstanser ville en kort høringsfrist i forbindelse med en hurtig forskriftsbehandling være en vesensforskjell fra

ingen høringsadgang, som er tilfellet ved instruks. Og la meg understreke at høringsinstituttet ikke er til for høringsinstansene, men for at vi som lovgivere skal få et bredest mulig beslutningsgrunnlag.

Departementet viser i proposisjonen til at forslaget i hovedsak bygger på forslaget fra det såkalte Mæland-utvalget og deres utredning Ny klageordning for utlendingssaker, fra 2010. Det er riktig at Mæland-utvalget åpnet for utvidelse av instruksjonsmyndighet over UNE, men det ble tatt et forbehold for asylsaker. Utvalget mente at vurderinger av beskyttelse står i en særstilling, og at det politiske handlingsrommet er svært begrenset. Retten til asyl er lovbunden og videre styrt av internasjonale konvensjoner. Vurdering av om flyktningstatus skal gis, innebærer ingen form for fritt forvaltningsskjønn, og det er ikke rom for politiske overveielser som innvandringsregulerende hensyn. Derfor anbefalte Mæland-utvalget ikke å gi departementet instruksjonsmyndighet på asylfeltet.

I forslaget fra regjeringen opplever jeg imidlertid at det nettopp er på asylfeltet at en nå ønsker instruksjonsmyndighet. Det er anført i debatten i dag at også dette forslaget er ledd i en håndtering av situasjonen på Storskog, mens det i proposisjonen anføres et mer generelt behov for politisk styring og raskere avklaring. Dersom det bare er situasjonen på Storskog som er bakgrunnen for forslaget, burde det vært avgrenset til situasjonen. Slik det nå er presentert, er forslaget betydelig mer omfattende og vidtrekkende enn situasjonen på Storskog krever.

UNE er i dag et uavhengig klageorgan. I proposisjonen konkluderes det med at UNE etter innføring av instruksjonsmyndighet vil være uavhengig. Venstre er i tvil og frykter at det ikke lenger vil være en reell toinstansbehandling.

Videre er det bekymringsfullt at prosedyren som gjelder ved forskrift og lovutarbeidelse, ikke gjelder ved instruks. Forslaget til instruks legges ikke ut på høring hos berørte instanser, og grunnlaget for beslutningen er ikke like bredt. Vi får heller ikke en opplysende offentlig debatt i forkant. Forslaget omfatter også å inkludere politisk styring av faktiske vurderinger av sikkerhetssituasjonen i ulike land. I dag er det en grundig faglig vurdering som ligger til grunn for vurderingen av hvilke land det eksempelvis anses trygt å returnere til. Dette er vanskelige vurderinger, der vi trenger gode prosesser i forkant, og Venstre har allerede tatt til orde for etablering av felles nordisk landinfo for å effektivisere, samordne og styrke kvaliteten på vurderingene. Videre er det behov for samarbeid med andre land. Venstre ser imidlertid behovet for at politisk styring skal skje gjennom lov og forskrift.

Karin Andersen (SV) [14:07:38]: Det er i kritiske situasjoner vi trenger prinsipper mest. Derfor er bl.a. flyktningretten regulert i internasjonale konvensjoner som sikrer grunnleggende rettigheter. Det er viktig at de følges også i situasjoner der det er vanskelig. Nå er mange mennesker på flukt, mange land stenger flyktningene ute og lar være å ta sitt ansvar. Det er en farlig situasjon, især for flyktningene, men også for land som har helt legitime behov for å vite hvem som oppholder seg i landet, og for at

de som ikke har behov for beskyttelse, reiser raskt ut. Jeg vil bare legge til, sånn at ingen misforstår dette, at SV satser mer på retur enn det regjeringen gjør i sitt forslag til budsjett.

Fordi situasjonen er så vanskelig – og var så vanskelig også i fjor – ba SV regjeringen allerede i fjor høst om å ta initiativ til å endre Dublin-systemet før det brøt sammen, for å få en bedre ansvarsdeling nettopp for å sikre at det som nå har skjedd, ikke skulle skje – nemlig at land ikke stempler pass – for å unngå å få ansvar for asylbehandlingen og for at andre land sender tilbake til denne grensestaten. Nå er det en stor mengde mennesker innenfor Schengen som ikke er registrert noe sted. Det er ikke bra. Reelt sett vanskeliggjør det alle lands legitime behov for kontroll, og det er et faktum som kan skape utrygghet hos befolkningen og piske opp fiendtlig stemning mot asylsøkere og innvandrere generelt, nå som vi trenger å stå sammen for å etablere et «vi» mellom alle oss vanlige, fredelige folk som bor i Europa, og dem som må flykte hit nettopp fordi de ønsker å leve et liv uten at bombene smeller og folk blir vilkårlig drept hver eneste dag, slik som i Syria.

Regjeringen fulgte ikke dette rådet. De ventet og så. De hadde samme vente-og-se-holdning da alle forsto av det som skjedde sør i Europa, at mange asylsøkere ville måtte komme til Norge på et eller annet tidspunkt, fordi det kom så mange bl.a. til Tyskland og Sverige.

Røde Kors satte krisestab i august. Slik situasjonen er blitt håndtert, har den blitt svært kaotisk, noe som kunne vært dempet av større handlekraft fra regjeringens side. Det gjelder den generelle situasjonen. Det var neppe noen som kunne forutsi det som skjedde på Storskog – det er en litt annen situasjon. Men da situasjonen der var et faktum, var regjeringen også da sen med å etablere nødvendig personell for å håndtere situasjonen – noe flere andre representanter har vært inne på.

Det ble fremmet forslag om tilleggsbevilgninger. Stortinget pluss på mer enn det regjeringen ba om, slik at regjeringen kunne håndtere situasjonen bedre. Selv har jeg stilt spørsmål til regjeringen om, men fremdeles ikke fått svar på, det som NRK Finnmark meldte den 11. november 2015 om at en norsk grenseinspektør hevder at russiske myndigheter i offisielle møter har foreslått en løsning som kunne forhindre at mange asylsøkere uten beskyttelsesgrunn kom til grensa på Storskog. Det gjenstår å se om dette medfører riktighet. Hvis det har vært kjent for norske myndigheter og tatt opp i møter, hva har i så fall vært Norges respons, og hvorfor har det ikke vært fulgt opp?

Det er behov for akutte tiltak for å håndtere situasjonen, og tiltakene må være godt begrunnet og møte de akutte behovene regjeringen har for å kunne håndtere situasjonen slik at de ivaretar hensynet både til Norge og til asylsøkerne. Grunnleggende rettssikkerhet og folkerettslige forpliktelser og prinsipper må ligge fast.

Å endre generelle lover som kan få vidtrekkende konsekvenser i en kaotisk situasjon, uten mulighet til komitébehandling, uten mulighet til høring, uten at det har vært klarlagt at det er mulig å stille spørsmål, er ikke bra. Så vidt jeg vet, har det ikke skjedd før – i hvert fall ikke etter krigen. Så hvorfor denne bråhasten på tre dager når vi har hatt

mange uker på det? Om man nå hadde brukt én uke til på Stortinget, er jeg ganske sikker på at det ikke hadde gjort situasjonen vesentlig annerledes for regjeringen, som har hatt god tid til å fremme forslag før. Det er ikke godt gjort at det er tvingende nødvendig.

Når det gjelder de enkelte forslagene, er det nettopp i § 32 d vi finner kjernen i asylretten – retten til å fremme en søknad og til at den faktisk blir behandlet. De endringene som foreslås, vil kunne ekskludere denne retten for personer som har eller har hatt opphold i et tredjeland. De skal ikke få søknaden sin vurdert i Norge, og vi fjerner ved denne lovendringen kravet om at de vil kunne få sin søknad vurdert der de sendes. Det betyr, slik SV forstår det, at det ikke er noen garanti for «non refoulement»-prinsippet, at tredjeland ikke kan returnere søkeren til et land der vedkommende kan bli utsatt for forfølgelse og tortur. Vi stiller ingen garanti lenger for at vedkommende har mulighet til å få behandlet asylsøknaden sin i det landet det returneres til. I tillegg kan dette øke antallet mennesker som risikerer å bli det som på fagspråket kalles «refugees in orbit», nemlig mennesker som blir sendt fra land til land uten å få behandlet asylsøknaden sin.

Som jeg sa – dette går til kjernen av asylretten, og den mener vi ikke må røkkes ved. Dette kan gjelde mennesker vi nå sender tilbake til Russland, og som f.eks. kan returneres til Syria fra Russland. Det var nettopp i en slik sak Russland ble dømt i EMK senest nå i høst. Derfor mener vi at loven slik den nå er formulert, ikke setter klare nok avgrensninger mot et slikt tilfelle. Hvordan skal man sikre den effektive beskyttelsen som proposisjonen sier man skal sikre, med den ordlyden man nå har? De som har trygt opphold i et tredjeland, til og med dobbelt statsborgerskap, er det selvfølgelig helt ok å returnere. Etter det som meldes i media, ser det ut til å være ganske mange som kommer over Storskog, som har det slik. Dem er det ikke noe problem å sende tilbake.

Vi har forsøkt i løpet av helga å se på en alternativ lovtekst som vi mener kunne dekt både det behovet vi har for å kunne returnere flere uten full saksbehandling, og ivareta prinsippet om at man skal få søknaden sin behandlet i ett land. En ordlyd kunne f.eks. ha vært: ... har varig opphold i en stat og et område hvor utlendingen anfører ikke å være forfulgt.

Vi har uttrykt stor utilfredshet med saksbehandlingen i denne saken nettopp fordi man ikke får mulighet til å gå inn og kvalitetssikre og stille spørsmål eller vurdere disse inngripende punktene lenge. Det å fremme et forslag over bordet her i dag til en alternativ lovtekst som heller ikke har vært igjennom en nødvendig behandling, har gjort at vi valgte å avstå fra det denne gangen. Men jeg tror det finnes lovformuleringer som kunne ha dekt det regjeringen har behov for, og som kunne gitt en bedre sikkerhet for dem som nå, med den bestemmelsen som fremmes, kan risikere ikke å få behandlet asylsøknaden sin noe sted.

Når det gjelder instruksjonsmyndigheten til UNE, som SV går imot, har det vært mange gode innlegg mot det og hvorfor det ikke bør gjøres. I dag er det slik at regjeringen gjennom stortingsbehandling kan instruere UNE gjennom lov. I dag behandler vi en lov, og det går til og med veldig

fort. Det hadde vært en mye bedre saksbehandling hvis regjeringen hadde fremmet et forslag om hva de helt konkret ønsker for slags endringer, og at vi kunne hatt en lovbehandling av det, sånn at vi hadde hatt en sikkerhet for hva det er man har tenkt å bruke denne bestemmelsen til. Da hadde man ikke rokket ved et system som i dag skal ivareta en sjølstendig stilling i klagesaksbehandlingene i utlendingssakene. Jeg er veldig overrasket over at regjeringen, når de har en avtale som sier at de skal gå i motsatt retning, nemlig å etablere en klageinstans i utlendingsretten som skal være mer domstollignende, i denne saken går i motsatt retning. Hvis man kan instruere når det gjelder fakta, vil det påvirke enkeltsaker helt tydelig. Det er jo derfor man gjør det. Så når man sier at man ikke kan gå inn i de enkelte sakene, er det en sannhet med ganske store modifikasjoner, nettopp fordi disse fakta vil være grunnlaget for hvordan man vurderer de enkelte sakene.

Å vurdere hvilke land som det er trygt eller utrygt å sende personer tilbake til, mener SV bør basere seg på en faglig vurdering som ikke er en dag-til-dag-vurdering ut fra politiske konjunkturer – det må være faktabasert. Det at man ønsker å sikre seg slik at asylsøkere uten beskyttelsesbehov faktisk reiser ut, er helt legitimt. Derfor er det mulig å forstå behovene bak endringene som foreslås i §§ 105 og 106. Meldeplikt og bestemt oppholdssted er ikke et så inngripende tiltak at det er urimelig å bruke. Det kan brukes både før og etter at saken er avgjort, og særlig hvis det tar lengre tid enn noen dager å få til retur. SV mener at dette virkemiddelet bør kunne brukes mer enn i dag, og støtter derfor disse endringene.

Når det gjelder § 106 og muligheten til å internere personer som ikke har gjort noe annet enn å fremme en ugrunnet asylsøknad, har vi vært i tvil. Representanten Lysbakken sa i sitt innlegg at vi har vurdert dette fram og tilbake. Vi ønsker å kunne stille spørsmål til regjeringen fram til torsdag og få svar som kan klargjøre noen av de betenkelighetene vi har med dette. For det er et svært inngripende tiltak, og det er helt uklart hvordan dette skal gjennomføres – om det i det hele tatt er praktisk gjennomførbart i løpet av kort tid. Derfor er det også grunn til å fundere på hvorfor det haster så voldsomt når dette stedet man skal bruke, åpenbart ikke finnes ennå og man ikke har ansatt de menneskene som skal være der.

Jeg regner det som en selvfølge at Stortinget må få svar på disse spørsmålene – at det er et minimum av imøtekommenhet vi må forvente i en slik situasjon. Hvis det er slik at det blir flertall i Stortinget for en midlertidighet for disse bestemmelsene, kan SV i første runde stemme for, men ta forbehold om at vi kan endre standpunkt når det gjelder disse paragrafene, fram mot andre gangs behandling på torsdag, avhengig av hvilke svar vi får fra statsråden som kan forsikre oss om at dette er nødvendig og gjennomførbart og ikke strider mot noen viktige prinsipper som vi er nødt til å ivareta også i svært krevende situasjoner.

Michael Tetzschner (H) [14:21:15]: Det foregående innlegget fra representanten Andersen tvinger frem et umiddelbart spørsmål: Kommer SV til å stemme for eller mot lovproposisjonen i dag? Jeg forsto det slik på Ander-

sens innlegg – det var også det som gjorde at jeg meldte meg på debatten – på partileder og representant Lysbakken, og kanskje også i samme retning på representanten Toskedal, at man forutsatte å kunne ha en reell ny diskusjon på torsdag. Det er ikke en opsjon. Det som vil foreligge på torsdag, er nøyaktig den ordlyden som Stortinget vedtar i dag. Stemmer man ikke for den ved annen gangs behandling eller man har anmerkninger, går den altså til en tredje gangs behandling i plenum. Så jeg må spørre representanten Andersen om hva SVs posisjon er her, for det er klart at hvis de stemmer for loven, er det greit, da er de med på det, og hvis ikke så vil disse verbale forbeholdene ikke ha noen betydning. Det er altså ikke en à la cartemeny man kan forsyne seg helt fritt fra.

Jeg hører også – det er også et inntrykk fra debatten – at Arbeiderpartiet har anklaget regjeringen for manglende forutseenhet når det gjelder tilstrømmingen over Storskog. Det synes jeg er et ganske påfallende standpunkt tatt i betraktning Arbeiderpartiets eget bidrag for å drive opp det man kaller en «pull»-faktor, det vil si at man sender signaler til utlandet om at et land er spesielt beredvillig til å ta imot asylstrømmer. Hvis man går inn på Arbeiderpartiets hjemmeside – som for øvrig heller ikke er oppdatert til de senere begivenheter – vil man fortsatt se at Arbeiderpartiets fremste initiativ i hele vårsesjonen var å tilføre landet 10 000 syriske flyktninger. Jeg kunne også tenke meg, siden jeg ser Arbeiderpartiets gruppeleder er her i salen, å høre hvordan han mener det vedtaket står seg.

Jeg vil også si noe om Norges posisjon i dette. Norge er altså part i en rekke avtaler som skal sikre enkeltmennesket rettigheter, uansett hvilken situasjon de er i, og vi skal også bidra til internasjonal etterlevelse av dette. Flyktningkonvensjonen er en av disse. Det betyr likevel ikke at dette er et tema som dermed er fritatt fra nasjonal lovgivning. Et lands demokratiske institusjoner kan bestemme utformingen av løsningene, og vi har også nasjonal råderett til å avveie asylretten mot konkurrerende grunnleggende hensyn, som må avveies i samme plan. Jeg vil si at det foreliggende forslag gir noen av svarene, i mer restriktiv retning, som svarer på vårt behov for å utøve nasjonal suverenitet, og som ledd i å få kontroll over – iallfall minske – innstrømmingen over våre grenser.

Noen punkter må gjentas i debatten, særlig etter å ha hørt en del innlegg i dag, for å få en realistisk forståelse av at Stortinget har en handlefrihet som ikke er så begrenset som bl.a. foregående taler var inne på. Jeg vil nevne som det første og viktigste at flyktning- og asylretten ikke kan påberopes som et generelt krav om innvandring til et annet land. Retten til asyl er en individuell rettighet som ikke kan utnyttes kollektivt av en gruppe eller et befolkningsutsnitt, og som heller ikke kan fremmes som et gruppekrav. Den kan altså bare begrunnes og innvilges individuelt.

Den andre misforståelsen er at EØS- og EU-stater prinsipielt har mindre rett til grensekontroll enn andre stater. Kontroll over et definert territorium er jo nettopp kjenne-tegnet på statlig suverenitet og innebærer i sin kjerne også suveren kontroll over grensepasseringer. De europeiske avtalene på EU-plan, EØS-plan og Schengen tar alle utgangspunkt i dette grunnprinsippet. Dette kommer til ut-

trykk i Schengen-avtalen ved at det er det enkelte land som har retten til under henvisning å forebygge fare eller hensyn til egen sikkerhet ved å gjøre unntak fra normalordningen om fri bevegelse mellom avtalelandene.

I tillegg er det helt avgjørende for den avtalte interne reisefriheten mellom Schengen-landene at den ytre grensen ivaretas. Her står vi altså i den situasjon at hele Schengen-samarbeidet også hviler på at den enkelte nasjonalstat hevder sin suverenitet, ikke bare ut fra et nasjonalt anliggende, men ut fra det ansvaret man har påtatt seg overfor de andre signatarmaktene i Schengen. Jeg minner også om at vår egen utlendingslov – siden vi har vært inne på utlendingsretten her i dag – § 14 og ikke minst § 17 om bortvisning nettopp bygger på dette prinsippet.

Det siste momentet jeg vil nevne før denne debatten klinger ut, er at flyktningretten gir rett til umiddelbar beskyttelse i første sikre land. Asylstatusen vil dermed normalt ha gått tapt ved videre reise til andre sikre land. Det er en misforståelse å tro at de sikre land bare er i EØS-/EU-området – det er sikre land også utenfor dette. Norge vil for de færreste være første ankomstland og kan innrette sin asylpolitikk deretter. I så fall er det ikke oppfyllelse av internasjonale plikter, men oppfyllelse av det som er en omforent politikk i denne sal som er drivkraften, og da får man jo også fremstille den nasjonale handlefrihet som noe større enn enkelte har gitt uttrykk for i dag, for det er også Stortinget som utøver, på vegne av landet, en suverenitet gjennom regjeringen og ansvarlig departement.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:28:06]: Jeg vil først gjøre en liten observasjon. Jeg registrerer at de tre partiene som bruker mest tid i denne debatten, hadde 13,9 pst. oppslutning ved forrige valg, men de har brukt 70 pst. av taletiden. Så det er tydelig at de har mye på hjertet, men man kan jo gjøre seg en liten refleksjon over det.

Alle vi som sitter her, er gitt et forvaltningsansvar. Vi har et forvaltningsansvar overfor velgerne våre, og vi har fått fire år til å forvalte dette landet. Det er en stor ære og et stort oppdrag. Det er altså da vår plikt å etterlate oss et land i bedre stand fire år etter at vi ble valgt. Det er etter min mening ikke det vi er i ferd med å gjøre etter to år.

Jeg ser et land som vi delvis ikke har kontroll over. Ikke alt er vår feil, men vi har ikke gjort det vi burde og kunne ha gjort for å unngå den utviklingen vi nå ser. Vi diskuterer fortolkninger og prinsipper i utlendingsloven, basert på en flyktningkonvensjon fra 1951 som har gått ut på dato for lenge siden, som ble etablert etter annen verdenskrig for å gi jødene et trygt hjem og for å gi dissidenter bak jernteppet mulighet til å få frihet i Europa. Men vi behandler den som om det er – som representanten Tetzschner var inne på – mulighet til å få et kollektivt opphold i Europa.

Så er det selvfølgelig kun snakk om Europa. Det er også ganske underlig, når det er trygge land over hele jordkloden – Sør-Amerika, Latin-Amerika, Asia; mange, mange land som er mye større enn Europa til sammen, kan også være en base for dette. Men det diskuteres ikke.

Sist uke kom det 2 503 asylsøkere – hvis jeg fikk det tallet korrekt – til Norge. Representanten Lysbakken sa at

det var veldig få. Ja, det er veldig få sammenlignet med 60 millioner. Det betyr nesten ingenting for de 60 millionene. Men i norsk sammenheng er det veldig mye. 2 503 ganget med 52 er ca. 130 000. Kommer det like mange flyktninger som i forrige uke hver uke i ett år fremover, kommer det 130 000 på ett år. Det er 1 500 flere enn det bor i Stavanger by. Det er mange mennesker, og det er et ansvar som vi tar på oss som representanter i dette storting.

Hva om man skulle se en utvikling i resten av Midtøsten og Afrika som den vi ser nå i Syria og Irak? Det er ikke utenkelig at vi kan få borgerkriger f.eks. i Jemen som skaper tusenvis, hundretusenvis, av flyktninger. Hva med Mali – hundre tusen, millioner, av flyktninger? Hva med Nigeria, som har 120 millioner innbyggere som er estimert til å bli 750 millioner i løpet av de neste 50 årene – 75, var det kanskje? Med borgerkrig i Nigeria blir det kanskje 50–100 millioner på flukt. Skal vi bruke de samme prinsippene overfor dem hvis de ønsker å komme til Europa, og hvorfor ikke? Hvorfor ikke – har vi tenkt igjennom den tanken, eller lar vi det være til de neste fire årene og de neste representantene i Stortinget, som skal slite med den typen utfordringer? Har vi ikke et ansvar også fremover som representanter her? Eller er vi opptatt av bare denne ene saken nå, og så går vi av med en god gullpensjon når vi er ferdige her, og lar noen andre slite med de konsekvensene våre beslutninger får for neste generasjon, våre barn og barnebarn?

Dagens asylsystem har gått ut på dato. Uten å drive reklame for min egen bok, nevner jeg at jeg tar opp et nytt asylsystem i min bok som kom ut for halvannet år siden. Det er en del i Europa som diskuterer dette nå, nemlig å opprette asylinstitutter, asylmottakssystemer, utenfor Schengen. Det ville gjøre at alle som ville mene at de er flyktninger eller føler seg forfulgt, ville kunne fraktes til slike asylmottak utenfor Schengen og få sine søknader behandlet der. Da ville man unngå enhver drukning, enhver ulykke, man kunne bli fraktet dit fra de nabolandene hvor det nå er krig eller borgerkrig. Det vil samtidig gjøre at de som søker etter en bedre økonomisk velferd, ikke vil sitte på et slikt asylmottak i påvente av et avslag på en søknad.

På et slikt asylmottak ville man bruke helt identiske kriterier for hvordan man får asyl. Det vil bli finansiert av FN gjennom FNs finansieringsnøkkel. Mottaket av dem som får innvilget asyl, fordeles over FNs trygge medlemsland. På den måten tar Europa sin andel av flyktninger som er relevant og riktig for vår størrelse på ca. 500 millioner mennesker, istedenfor som i dag å fremstå som om vi er hele jordkloden alene.

En annen konsekvens av forslaget som jeg lanserte, og som jeg vet at justisministeren også tar med seg, er at alle utlendingsdirektorater i alle land kan opphøre. Det er i seg selv en ganske stor begivenhet som gjør at dersom en krever asyl, eller ber om å få en asylsøknad behandlet i et av Europas land, blir man straks transportert til asylmottak utenfor Schengen og får sin søknad på trygt vis behandlet der. Med andre ord: Man kan legge ned utlendingsdirektoratene, i hvert fall det som handler om asylsøknadsprosessen, i alle land. De som skal behandle disse asylsøknadene – saksbehandlere i Norge og andre land – kan

selvfølgelig søke jobb i slike sentre for å sørge for den byråkratiske og mer praktiske forordningen av systemet.

Så kjære stortingsrepresentanter: Vi er nødt til å se fremover, tenke langsiktig, ikke kortsiktig, tenke på konsekvenser for våre barn og barnebarn og slutte å kalle hverandre navn, men faktisk se hva vi påfører vårt eget land – uten å fremstå som bedre enn andre eller dårligere enn andre, eller beskyldte andre for å ha andre intensjoner enn å beskytte vårt eget land og vårt eget folk. Det er det forvaltningsansvaret vi fikk for to år siden. Det er vårt ansvar overfor det norske folk. Vi fikk ikke noe ansvar for å forvalte den globale utviklingen; vi fikk et ansvar for å forvalte Norge. Det ansvaret svikter vi nå, alle som en i denne salen.

Ingjerd Schou (H) [14:35:17]: Dagens situasjon påkaller innstramminger. Jeg vil starte med å rose regjeringen for at det er nettopp det de nå, på raskt vis, legger fram for Stortinget. Jeg vil også rose Stortinget, som, på raskt vis, med overveldende flertall sikrer at vi er i stand til å få på plass en rask behandling av denne saken, men også de innstramminger som per nå er nødvendige.

Det er fritt fram å komme til Norge, men det er nødvendigvis ikke fritt fram å få opphold her. Dagens situasjon påkaller at vi også evner å være stramme, nettopp for å sikre asylinstituttet for dem som faktisk trenger den beskyttelsen. Dagens situasjon tilsier at det er langt flere enn dem som trenger beskyttelse, som kommer til vårt land, og det er viktig at vi holder i hevd rettsstatsprinsippene og menneskerettighetene. Jeg tror mange av oss, i likhet med det folk der ute ønsker, evner å ha det nasjonale politiske lederskapet som klarer å balansere nettopp en rettferdig stramhet og en raushet, og også å ta vare på og ta fram den naiviteten som vi alle nå strever med, slik at vi sørger for at rettsstatsprinsippene og menneskerettighetene blir ivarettatt. Det er krevende, men det påkaller også et nasjonalt lederskap. Det er derfor vi er her.

Det er viktig at vi sikrer asylinstituttet for dem som virkelig trenger beskyttelse. Slik situasjonen er nå, er det nettopp for dem som trenger beskyttelse, at dette er ødeleggende.

Jeg har lyttet til debatten. De aller fleste som har hatt ordet, har snakket om innstramminger og er opptatt av asylinstituttet. I tillegg har vi parallelt med denne saken et statsbudsjett til behandling og et tilleggsnummer som er fremlagt for Stortinget. Vi har også fått de ulike partivise forslagene til innstramminger på feltet. Det er ikke bare denne saken som kommer til å omhandle tiltak som er nødvendige for både å sikre dem som trenger beskyttelse, og å an vise vei for dem som måtte ønske seg et bedre liv, men som ikke kommer til å få opphold i Norge.

Jeg hører av noen av innleggene som representantene har hatt, at dette liksom er signaler vis-à-vis det norske folk og til dem som allerede har kommet til vårt land. Men det er like viktig at vi også ut til verden evner å si at det er ikke carte blanche å komme til Norge. Det er det for dem som har behov for og trenger asyl, og som skal få en grundig og ordentlig behandling.

Derfor har jeg også lyst til å henlede oppmerksomhe-

ten på en annen sak, som ligger i kommunalkomiteen, hvor innstilling ble avgitt før helgen, og hvor jeg ber om at særlig Arbeiderpartiet – og gjerne flere, det er ikke skapt flertall i saken – vurderer sitt standpunkt når det gjelder dette at asylsøkere som kommer til vårt land, skal få arbeid med en gang. I dag er det slik at det må gjerne asylsøkere få lov til hvis de har vært igjennom asylintervjuet, har vært med på å avklare sin identitet og har fylt 18 år, men i teksten i den proposisjonen som ble behandlet før helgen, er ikke disse begrensningene lagt inn. Det er et signal ut til verden som jeg tenker er å kaste blå i øynene på folk. Det kan fort skape det som på godt norsk heter en «pull»-effekt, at vi inviterer til vårt land og til et arbeidsmarked som jeg tror ikke er klar til å ta imot alle dem som vil måtte ha sin asylsøknad behandlet – men snarere heller til det sorte markedet. Det er ingen tjent med.

Så har jeg lyst til å omtale noen av de punktene som ligger i innstrammingerne som er foreslått av regjeringen, særlig når det gjelder instruksjonsmyndigheten. Det er nemlig slik at dagens styringsmuligheter overfor UNE ikke ivaretar det behovet som i dag er der med hensyn til å få raske avklaringer, eller det behovet for politisk styring på utlendingsfeltet som dagens ekstraordinære situasjon, med store ankomsttall, tilsier. Jeg er derfor veldig glad for – som man foreslo fra regjeringens side – at departementet skal ha samme instruksjonsmyndighet overfor UNE som det allerede har overfor UDI. En lik instruksjonsadgang overfor disse to vil raskere kunne sikre likebehandling av enkeltsaker, noe som også er en viktig del av rettsikkerheten for asylsøkere og for dem som trenger beskyttelse.

Politisk styring av innvandringsfeltet skal fortsatt fortrinnsvis skje gjennom lov og forskrift. Det er viktig å holde på det prinsippet, men av og til er det nødvendig at det politiske lederskapet evner å si at situasjonen nå er annerledes og ekstraordinær. Der hvor loven og internasjonale konvensjoner gir rom for tolkning eller skjønnsutøvelse, må det også være mulig å styre UNE gjennom instruks istedenfor å vente på en avklaring gjennom lov og forskrift. Av og til har vi ikke tid til å vente på dette. Situasjonen har vært slik nå. Det vil gi raske avklaringer av praksis, noe som igjen vil føre til en større forutsigbarhet for den enkelte.

Det er i denne saken også pekt på noen forhold som går på at man nekter realitetsbehandling av asylsøknader. På dette området har jeg sett at regjeringen nå ønsker å gjøre det enklere for utlendingsmyndighetene ikke å behandle en asylsøknad og å returnere utlendinger som har hatt opphold i trygt tredjeland. For folk der ute tror jeg det er høyst forståelig. Vi skal hjelpe dem som ikke har den muligheten og ikke har anledning til å komme tilbake til et trygt tredjeland – men har de det, må det være anledning til å an vise turen tilbake.

Dersom en asylsøker har oppholdt seg i en stat eller i et område hvor vedkommende ikke var forfulgt, er det i dag et vilkår i loven om at vedkommende vil få sin søknad om beskyttelse behandlet i dette landet etter retur, for at Norge skal kunne nekte å behandle nettopp den asylsøknaden. Jeg tror det er en nyttig presisering at regjeringen foreslår å

fjerne dette vilkåret, og at man vil nekte å behandle asylsøknaden – og returnere vedkommende til den trygge staten, uten at vedkommende er sikret å få sin asylsøknad behandlet der. Det er tilstrekkelig at vedkommende er trygg ved retur.

Jeg synes at det reviderte forslaget fra Arbeiderpartiet, ved Helga Pedersen, om at man «ber regjeringen på grunn av den korte tidsfristen og mangelen på høring komme tilbake til Stortinget med en evaluering av lovendringene i løpet av to år», og at denne «evalueringen må gi rom for en høring», er et klokt forslag, og slik sett også gir anledning til å se på effektene av det vi gjør i dag, og samle erfaringene. Men så langt synes jeg at vi i dagens debatt har vist vilje til både å ivareta dem som virkelig trenger beskyttelse, og å vise vei for dem som ikke skal ha det, på en raskere og mer effektiv måte enn det som blir gjort i dag – samtidig som vi som nasjon håndhever vår raushet og rettferdige stramhet med hensyn til de internasjonale forpliktelsene som vi har.

Statsråd Anders Anundsen [14:43:35]: La meg først få lov til å takke Stortinget for en veldig god debatt med mange viktige refleksjoner, og jeg synes det er et godt utgangspunkt. Når en har akseptert å gjennomføre en såpass rask og effektiv behandling av dette lovforslaget, som vi er takknemlig for og svært fornøyd med, synes jeg det også er godt å ha med seg de refleksjonene som er gjort av veldig mange fra talerstolen. Dette er ikke noen helt enkel problemstilling, og derfor er jeg også glad for de reflekterte innleggene som har vært.

Men jeg har også lyst til å si, siden mange har berørt mange andre ting enn det disse lovforslagene omhandler, at det nå gjøres en formidabel innsats ute for å håndtere en meget, meget krevende situasjon. Det er et samarbeid mellom UDI, DSB, politiet, Politiets utlendingsenhet, fylkesmenn, kommuner, frivillige og mange flere, og de jobber mer eller mindre døgnet rundt for at vi skal klare å håndtere det ankomstbildet som vi har nå, og jeg mener at de også fortjener honnør fra denne talerstolen.

Det er riktignok slik at det noen ganger er viktigere å kritisere den sittende regjering for ikke å ha gjort nok i tide, enn å anerkjenne det som faktisk er gjort, for det som er gjort, er utrolig mye, og som har ført til at vi har klart å håndtere en ankomstsituasjon som er helt annerledes enn noen – jeg våger den påstanden – i denne sal trodde for bare noen få måneder siden. Derfor synes jeg også det er bra at Stortinget samler seg i ganske stor grad om disse viktige tiltakene, og det er veldig bra at Stortinget nå også diskuterer de ulike forslagene regjeringen har lagt inn i tilleggsnummeret knyttet til innstramminger og en rekke andre forslag som er kommet til etterpå.

Så er det stilt noen konkrete spørsmål, som jeg skal gjøre et forsøk på å besvare så langt det lar seg gjøre.

Jeg tror representanten Pedersen var inne på hva som nå gjøres for å sikre et tilstrekkelig innkvarteringstilbud i nord. Der vurderes det nå, i påvente av et eventuelt lovvedtak, ulike steder å ha dette på. Det er ikke lagt opp til at dette skal være fengselsliknende lokaliteter. Det er derfor det på en måte er formulert som det er gjort

i lovbestemmelsen, men de vurderer nå ulike alternativer.

Når det gjelder en styrking av tingretten, er det et spørsmål i hvor stor grad det er behov for en styrking av tingretten. Det er avhengig av hva slags sakspågang man faktisk får etter den bestemmelsen. Domstoladministrasjonen er selvfølgelig orientert om det arbeidet som nå gjøres, og det er også en tredagersfrist før fremstilling.

Så tror jeg representanten Pedersen også spurte om instruksen. Arbeidet med instruksen pågår nå, og det er vår intensjon å sikre at instruksen kan tre i kraft om lag samtidig med ikraftsetting av disse lovendringene, slik at dette arbeidet pågår med fullt trykk.

Så er det flere som har vært inne på spørsmålet om UDI og tilstedeværelse på Storskog, bl.a. var Senterpartiet inne på det. Der ble det også nevnt at det bare er å sette opp et returfly fra Kirkenes med avgang nær sagt når som helst og landing i Kabul, Afghanistan, uten videre opphold. Jeg tror de fleste vet at det nok ikke er så enkelt. Hvis vi skal få til effektive returer, er vi også avhengige av effektivt samarbeid med mottakerlandet. Det er et arbeid som denne regjeringen prioriterer svært høyt, slik at vi kan øke returtalet dramatisk i forhold til det som er tilfellet i dag, til en del av disse landene.

Jeg har også lyst til å si at jeg synes det er fantastisk flott – jeg trodde egentlig ikke at jeg skulle få oppleve det – at representanten Andersen på vegne av SV understreker viktigheten av effektiv retur. Det viser også, tror jeg, viktigheten av at retur som virkemiddel prioriteres høyt for å sikre vernet om asylinstituttet, og det er jeg veldig glad for at også SV nå er med på. Å konstatere det fra Stortingets talerstol for å gi det en ekstra tyngde fra Andersens side synes jeg er veldig positivt. Så skulle jeg selvfølgelig ønske at det var et fokus som også SV hadde hatt tidligere, men det er bedre nå, synes jeg, enn aldri.

Når det gjelder spørsmålet om § 32 d, som representanten Andersen også var inne på, går den bestemmelsen lenger enn det internasjonale konvensjoner krever av oss, og det er årsaken til at vi kan gjøre denne endringen. Jeg vil understreke igjen – jeg tror jeg nevnte det i mitt forrige innlegg – at de personene det i hovedsak er snakk om her, er personer som i utgangspunktet ikke har behov for å få behandlet noen asylsøknad i Russland. De har allerede et oppholdsgrunnlag i Russland som gjør at de ikke har behov for en behandling av noen asylsøknad, slik situasjonen er på dette tidspunktet.

Så nevnte også Andersen advarslene hun kom med for å gjøre tiltak for å hindre sammenbrudd av Dublin-avtalen. Det som vel er den store utfordringen, er at Schengen-avtalen har brutt sammen i større grad enn at Dublin-avtalen har gjort det. Det at EU ikke har vært i stand til å håndtere sine yttergrenser, at de ikke har vært i stand til å registrere de som kommer inn i Schengen, og fortsatt ikke er det i tilfredsstillende grad, bidrar til at en får en migrasjonsstrøm som er veldig stor. Det er derfor Storskog-problematikken også er viktig for Norge, for vi må vise at vi klarer å håndtere Schengen yttergrense, som er vår grense mot Russland. Vi forventer at EU og de andre Schengen-landene kontrollerer sine yttergrenser, og det er da også viktig at

vi gjør det vi kan gjennom bl.a. disse lovendringene for å sikre vår ytre Schengen-grense mot Russland.

Representanten Andersen var igjen inne på at dette er en utvikling man kunne ha sett, og man kunne ha forberedt seg på den. Jeg har lyst til å si, selv om jeg sa det i stad, at jeg reagerer egentlig ganske kraftig på den påstanden, for i 2014 hadde Europa en økning i asyltilstrømmingen på – jeg tror det var – 44 pst. I 2014 hadde Norge en reduksjon i asyltilstrømmingen på om lag 4 pst. I første halvår i 2015 hadde Europa en fortsatt dramatisk vekst i ankomsttall, mens den ble tilsvarende dramatisk redusert, faktisk, i Norge på samme tid. Vi er nødt til å forholde oss til det vi ser i vårt eget land, de rammene som vi har ansvaret for og mulighet til å påvirke, og derfor synes jeg den kritikken rammer veldig sært. Men hvis en husker – uten at det skal være noe spark til noen – hvordan den politiske debatten på dette området var for et halvt års tid siden, har den altså tatt en enorm vending. Vi har i mye større grad som samfunn anerkjent de utfordringene som vi så at Europa sto overfor, og som nå også er blitt utfordrende i Norge. Derfor er jeg veldig glad for at vi har hatt denne debatten i dag, at den har vært så god, og at det er så sterk oppslutning om de forslagene som regjeringen har lagt frem.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:51:20]: Debatten bør jo være relativt uttømt hva gjelder innlegg nå, så jeg vil bare komme med en stemmeforklaring, slik at det er gjort.

Regjeringspartiene vil støtte forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, knyttet til en evaluering av lovendringene i løpet av to år, og at denne evalueringen må gi rom for en høring. Så regjeringspartiene har støttet opp om det forslaget.

Jonas Gahr Støre (A) [14:52:04]: Vi skal ikke åpne opp for en bred debatt om hele flyktning- og asylpolitikken i verden, for å si det slik. Justisministeren sa at debatten er annerledes enn for et halvt år siden. Det skulle bare mangle. I en verden som har vært i endring, og hvor vi har endrede utfordringer, skal vi selvfølgelig ha en debatt som følger det. Det er grunnen til at også Arbeiderpartiet et åpne for – og stemmer for – disse lovendringsforslagene, for et grunnprinsipp må være at lov- og regelverk er tilpasset situasjonen og det vi møter av utfordringer.

Jeg merket meg at representanten Tybring-Gjedde mener at vi lever i et land som vi ikke har kontroll på. Det er jo talende for en representant fra et regjeringsparti. Jeg går ut fra at det er en holdning som justisministeren ikke kan stå inne for. Vi skal arbeide for å møte utfordringene ved grensen, men jeg forutsetter at regjeringen har kontroll på landet.

Så vil jeg også avvise at flyktningkonvensjonen hadde listet opp en spesiell gruppe mennesker som skulle vernes, jøder og dissidenter fra østblokken. Den skal gi beskyttelse til mennesker som er på flukt fra forfølgelse, uverdigg behandling, krig, tortur, dødsstraff og den type ting. Det er et veldig viktig prinsipp i det internasjonale samfunn, som har gjort det mer sivilisert, og da er det selvfølgelig en tragedie at det er flere mennesker i en slik kategori som opplever de utfordringene.

Så skal verden diskutere hvordan man håndterer flykt-

ningssituasjonen, og jeg merker meg at G20-toppmøtet tok dette som en av sine saker i helgen og markerte at dette er et globalt fenomen. Migrasjonen er en utfordring for alle land, og vi må altså møte den.

Det undrer meg litt når vi har et forslag der regjeringen ber Stortinget samles om vedtak på en spesiell måte, at representanten Tetzschner da kommer med et utspill – og vi har hørt det fra noen også de siste dagene – som nærmest gir Arbeiderpartiets landsmøte våren 2015 ansvaret for at det nå kommer flyktninger til Norge, fordi vi da gikk inn for at vi skulle svare på FNs høykommissær for flyktningers appell om å ta imot kvoteflyktninger fra området rundt Syria. Et av hans veldig innstendige budskap var at hvis ikke land stiller opp på det, kan vi få en ukontrollert flyktningstrøm, og da bryter mottaksapparatet sammen, og det var et budskap om at hvis landene kunne ta imot omtrent én per tusen, så kan det bli en dugnad for alle de menneskene som aldri vil kunne returnere.

På seminaret som utenrikskomiteen arrangerte for en fullsatt kinosal for et par uker siden, sa ledende danske forskere at en av årsakene til at migrasjonen er kommet så sterkt, er manglende vilje i for mange land til å ta imot kvoteflyktninger.

Så vil jeg minne om at Tetzschners parti, Høyre, var med på forliket om 8 000 flyktninger over tre år, som samlet et meget bredt flertall i denne sal. Og jeg husker ennå Høyres parlamentariske leder, som holdt et meget godt innlegg på slutten, der han sa at dette var en avtale vi kunne stå inne for og faktisk vise til ute i Europa, og det vil Arbeiderpartiet fortsatt gjøre.

Så er det slik at den store flyktningstrømmen har brakt store strømmer også lengst nord i Europa, som ikke er veldig uventet. Det er verdt å minne om at andre land har langt større utfordringer enn det vi har, men vi skal altså, etter min mening, klare begge deler.

Jeg vil også avlegge en visitt til representanten Schou, som omtalte spørsmålet om midlertidige arbeidstillatelser, og bare minne om og rette opp det som ble sagt der. Arbeiderpartiet er glad for at et enstemmig storting for under en måned siden sluttet seg til et forslag om å be regjeringen på nytt vurdere kriterier for å få til arbeidstillatelse, i lys av at det å få asylintervju har trukket så langt ut i tid. Derfor vil jeg bare si: Vi har ikke foreslått et nytt prinsipp, men å se på kriteriene for å gjennomføre det som er gjeldende politikk i dag. Det er altså ikke på noen måte snakk om at en får arbeidstillatelse fra dag én. Det å si det er en forvrengning av det som er situasjonen, og det bør vi holde oss for gode til.

Så vil jeg bare oppsummere denne diskusjonen. For Arbeiderpartiets del vil vi altså stemme for forslagene som regjeringen fremmer. Vi mener at i lys av den korte saksbehandlingstiden, den ekstraordinære situasjonen, er det rimelig for nasjonalforsamlingen å si, som Helga Pedersens forslag gir uttrykk for, at disse forslagene blir evaluert – med høring – i løpet av en to års periode.

Vi mener også at det er rimelig for nasjonalforsamlingen å si – som en sikkerhet i rettsstaten – at dette er en midlertidig lov med to års varighet. Det gir Stortinget mulighet til å gjøre sine vurderinger, gjøre sine justeringer i løpet

av denne perioden for å få et lovverk som etter de to årene står i forhold til de behovene vi har.

Derfor vil jeg bare gjenta at Arbeiderpartiet vil støtte disse to forslagene og ellers stemme for det som er lagt fram fra regjeringens side.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen

Marit Arnstad (Sp) [14:57:33]: Jeg har bare behov for å komme med noen korte merknader og også en liten stemmeforklaring.

Jeg opplever at dette har vært en ganske bred debatt. Jeg opplever nok også at debatten til dels har gått på mange forskjellige tema som ikke nødvendigvis omhandler dagens lovendringer. Det finner jeg også naturlig – dette er et tema vi kommer til å komme tilbake til i mange sammenhenger i inneværende sesjon, men også i årene framover. Når det gjelder alle oss som kanskje ikke gikk i dybden på spørsmål om integrering eller en del av de problemstillingene, er det nødvendig å vite at det kommer en tilbake til.

For Senterpartiet er det viktig at en i denne situasjonen legger litt av partitaktikken og -retorikken til side og faktisk bestemmer seg for hva det er rett å være med på av endringer. Vi har ment at det er en fordel om et bredt flertall stiller seg bak endringene, og jeg er glad for at det ser ut til å være et bredt flertall som stiller seg bak de endringene som i dag foreslås.

Da må jeg si at jeg syns det er litt smålig at Høyre bruker anledningen til å komme med den typen små stikk til andre partier som de velger å gjøre her. Det er litt smålig at representanten Tetzschner begynner å blande inn forliket om de 8 000 kvoteflyktningene i FN-regi – ikke asylsøkerne, men kvoteflyktningene i FN-regi – som vi ble enige om i sommer. Er det de 2 000 som ligger mellom de 8 000 som Høyre som var med på – og Arbeiderpartiets landsmøte – som er problemet til Tetzschner, eller er det det at Høyre i det hele tatt var med på forliket? Jeg syns regjeringens partiene kunne spart seg det, i den litt ekstraordinære og ganske alvorlige situasjonen som vi står i, med de lovendringene vi i dag behandler.

Overfor statsråden vil jeg også få lov til å understreke at Senterpartiet ikke i noe Dokument 8-forslag har nevnt luftbro til Kabul, men når det gjelder transportmuligheter til land det kommer mennesker fra som åpenbart ikke har berettiget opphold, og som ikke bør få lov til å søke asyl, har vi pekt på at til de landene bør det vurderes hvordan en kan få transportert dem tilbake. Og det kan gjelde en rekke andre land.

Så en liten stemmeforklaring til slutt: Senterpartiet kommer til å gå inn for at denne loven skal gjelde midlertidig i to år. Slik forslaget fra Kristelig Folkeparti er fremmet, er det litt bastant. Det kan tolkes dit hen at de partiene som stemmer for det, vil mene at denne loven uten videre skal oppheves om to år. Det er ikke nødvendigvis Senterpartiets standpunkt. Senterpartiet inntar det standpunktet fordi vi mener at regjeringen bør gis en klar oppfordring om at hvis en om to år ser det nødvendig å videreføre loven,

kommer en tilbake til Stortinget med en ordinær lovproposisjon, som kan undergå en grundig behandling, både i komité og gjennom høringer.

Det er nettopp de saksbehandlingsmessige sidene her som er svært viktig for Senterpartiet, og som gjør at vi kommer til å stemme for Kristelig Folkepartis forslag om at loven gjøres midlertidig i første omgang. Så må vi om to år ta stilling til om det er grunnlag for å oppheve loven, eller om loven bør videreføres. Da må i tilfelle regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om det.

Audun Lysbakken (SV) [15:01:23]: Når det nå ser ut til at det er avklart at det vil være et flertall i salen for å gjøre lovendringene midlertidige, vil SV stemme i tråd med det jeg oppga tidligere i dag, altså stemme for endringene i § 106, i hvert fall i denne omgang, siden forslagene får en midlertidig karakter. Det synes vi er positivt. Vi vil fortsatt likevel stemme imot når det gjelder de to punktene som jeg har referert til tidligere, der vi er usikre på om det vi nå gjør, er i tråd med flyktningretten, og der vi mener regjeringen har tiltatt seg en unødvendig hastebehandling for å få gjennomslag for endringer overfor UNE som regjeringspartiene lenge har ivret for.

Så måtte jeg også tegne meg for en kort kommentar til justisministeren. Jeg synes det er litt leit i en situasjon der alle partier strekker seg for å få til en hastebehandling, en hastebehandling regjeringen ber om etter en høst der man har somlet på så mange områder, at man blir møtt med en slik harselerende tone som den statsråden hadde rundt SVs forhold til retur. Justisministeren vet utmerket godt at ingen partier i denne sal er for fri innvandring – ingen partier i denne sal er imot retur. SV fremmer et alternativt statsbudsjett der vi foreslår mer penger til retur enn det justisministeren har fått gjennomslag for i sitt forslag til statsbudsjett. Det justisministeren har fått kritikk fra SV for tidligere i høst, er måten returpolitikken er forvaltet på, med måltall som har gjort – han kan riste så mye han vil på hodet, men jeg kjenner SVs politikk bedre enn justisministeren gjør – at mange av dem som burde vært sendt ut raskest, ikke har blitt det. Så det å late som om man har en debatt mellom noen som er for retur av dem som ikke skal være her, og noen som ikke er det, synes jeg er å bringe debatten til et lavt nivå.

Jeg har også lyst til å kommentere statsrådets betraktning rundt at det har vært en enorm endring i debatten. En kan i hvert fall slå fast at det ikke har vært noen enorm endring i Fremskrittspartiets rolle i debatten. Fremskrittspartiet var lite opptatt av solidaritet med flyktningene i september og er lite opptatt av det i november. Jeg vil advare mot å ta den støtten regjeringen nå får på mange punkter i Stortinget, til inntekt for det verdensbildet som Fremskrittspartiets statsråder og stortingsrepresentanter stadig gir uttrykk for. Jeg tror det fortsatt er slik at det er en sterk solidaritet med dem som har behov for beskyttelse, i den norske befolkningen, og jeg mener fortsatt at det er et stort problem at Fremskrittspartiet bruker den makten de har som regjeringens parti, til igjen og igjen å fortelle folk hvor dårlig dette går, istedenfor å vise at vi kan klare det sammen.

Så når vi stemmer for en del av forslagene i dag, vil jeg

betakke meg for å bli tatt til inntekt for at det skulle representere noen enorm vending i debatten. Det handler om at vi alle er opptatt av å begrense hvor mange mennesker uten beskyttelsesbehov som kommer til Norge, for at vi skal kunne hjelpe dem som har beskyttelsesbehov. For SVs del er vi i dag like imot de ulike forslag Fremskrittspartiet har lagt fram, som vil ramme dem som har behov for beskyttelse, og forsure integreringen av de menneskene som skal bli her, som vi var i går.

Ellers vil jeg slutte meg til kritikken av representanten Tetzschners innlegg, og det er egentlig en reprise på den runden vi hadde med utenriksminister Børge Brende i forrige uke. I en situasjon der nettet florerer av konspirasjonsteorier om sammenhengen mellom Arbeiderpartiets landsmøte og antallet flyktninger som kommer til Norge, synes jeg at rollen til ledende politikere skal være å roe gemyttene, ikke å fyre opp under den typen fortellinger.

Karin Andersen (SV) [15:06:16]: Først har jeg behov for å si at Stortinget skal behandle lover. Det er mange ting vi har plikt til, men vi har plikt til å behandle lovforslag forsvarlig. Jeg mener at det vi har vært vitne til nå, er helt på kanten med hensyn til det, og jeg håper jeg skal slippe å oppleve det noen gang mer som stortingsrepresentant. Jeg mener at regjeringen hadde hatt mulighet til å komme med dette lovforslaget tidligere, eller at Stortinget var blitt gitt mulighet til i hvert fall en ukes behandling i komité. Det hadde vært en langt bedre og mer forsvarlig behandling av saken. Det sier jeg, og jeg er ikke jurist. Det er det ikke alle i Stortinget som er, og et av poengene med å ha et storting er jo at vi ikke nødvendigvis skal være jurister alle sammen. Men vi må få tid til å behandle sakene skikkelig.

Audun Lysbakken svarte godt på dette med retur. Den helt konkrete saken der vi har kritisert regjeringen skarpt, gjaldt behandlingen av de lengeværende asylbarna. Den kritikken vi har reist mot regjeringen, har gått på at man har prioritert returmåltall foran å drive sikker og god kontroll da det begynte å dra seg voldsomt til i høst med registrering, men også at en del av de som burde returneres først, nemlig tunge kriminelle, som er vanskelige å ta, nedprioriteres fordi man er opptatt av tallet. Dette registrerer jeg at PU også har uttalt seg offentlig om, og det er den kritikken vi har reist overfor regjeringen. Vi mener i likhet med andre at de som ikke har opphold, skal returneres så raskt som mulig, og vi har som sagt lagt det inn i våre budsjetter.

Så til § 32 d, som vi er invitert til å endre i dag. Ministeren sier i sitt innlegg at dette er saker der man ikke har behov for asylbehandling i Russland. Men hvis det er slik, hvorfor fjerner man da akkurat den ordlyden som sier at man ikke skal returnere hvis det er usikkerhet om man trenger asylbehandling? Det er jo den garantien som man nå fjerner fra loven, og det er grunnen til at vi går imot dette. For det var nettopp med tanke på den situasjonen, for å stramme dette inn, men samtidig forsikre seg om at man vil få behandlet sin asylsøknad i et tredje land under trygge forhold, at jeg i mitt innlegg leste opp en alternativ lovtekst som vi kunne ha vurdert, som kunne ha dekt regjeringens behov, Norges behov, men også ivarett de beskyttelsesgrunnene som vi nå føler blir satt i spill.

Så litt til hva vi kunne sett, og hva vi ikke kunne sett. Jeg refererer igjen det jeg sa i innlegget mitt. Røde Kors satte altså krisestab i august. Det var ikke vanskelig å skjønne at den sterke tilstrømmingen av asylsøkere inn i EU på et eller annet tidspunkt ville komme til Norge. Regjeringen valgte på tross av at både Venstre og SV ba om møte i Stortinget, å si nei og la fram et budsjett som ikke tok høyde for det som var på gang. Jeg må bare si at da mener jeg at regjeringen må tåle å få høre at man reagerte altfor sent på dette.

Så sa jeg i mitt innlegg at det man ikke kunne ha forventet, var det som skjedde på Storskog, for det var det ikke mulig å planlegge for. Allikevel har det tatt svært lang tid før man fikk opp ulike tiltak for å bedre den situasjonen, og jeg er litt i stuss om det virkelig er sånn at Stortinget er nødt til å fremme forslag om at man skal lage ambulante team i ulike deler av forvaltningen som skal håndtere slike situasjoner, eller at man må flytte på personell mellom ulike etater som kan brukes for å håndtere en akutt situasjon. Det trodde jeg var regjeringens ansvar å håndtere – å gjøre slike endringer raskt og med en gang det var behov for det.

Jeg står fast ved den kritikken jeg har av regjeringen, ikke fordi jeg synes det er det minste morsomt. Men jeg vet at hvis vi hadde reagert på dette tidligere, med tanke på den fantastiske innsatsen som mange ansatte i offentlige etater og mange frivillige nå har stått for, kunne man kanskje ha lettet jobben deres litt med det, og at det var flere som hadde fått behandlet sakene sine raskere hvis man hadde bemannet opp disse nødvendige funksjonene tidligere. Jeg mener at det ikke er etterpåklokskap, fordi vi sa dette i fjor, og det handler om at regjeringen nok har tenkt at når man setter opp et veldig strengt oppsyn, skal det fungere veldig avskrekkende i seg sjøl. Da tror jeg man undervurderer den situasjonen som de som er reelle flyktninger, er i, for de flykter fra en situasjon der den livsfarlige flukten er det beste alternativet. Det er det som er hele SVs engasjement i denne saken, nemlig at vi er nødt til å ta vår del av ansvaret for dem som har beskyttelsesbehov. Da må også myndighetene reagere raskt når det er behov for å sikre det på en bedre måte enn det har vært gjort til nå.

Michael Tetzschner (H) [15:12:54]: Jeg hadde store forventninger om at to representanter fra SV før meg var i stand til å klargjøre hva SV kommer til å stemme for. Vi har en lovproposisjon til behandling her i dag. Den foregående taler, representanten Karin Andersen, brukte deler av sitt innlegg til å argumentere sterkt mot enkelte av paragrafene, tydeligvis i troen på at lovforslag er et å la cartebord hvor man tar det som passer, og går forbi de rettene som ikke ser så innbydende ut.

Det kan man selvfølgelig gjøre under førstegangsbehandlingen – med noen forbehold – men hva med under andregangsbehandlingen på torsdag? Representanten Lysbakken åpnet dagen med å forutsette at det kunne skje en slags seminarvirksomhet frem til torsdag – reell behandling, kalte han det. Jeg forstår at seminartanken ikke er ukjent i SV-kretser, men vi er altså landets folkevalgte og lovgivende forsamling, så vi må ha orden på oss selv nå.

Det som blir vedtatt her i dag, er det som ligger på bordet for Stortinget til andre gangs behandling på torsdag.

Mitt enkle spørsmål er: Kommer da SV, hvis de ikke skulle bli hørt når det gjelder de paragrafene de har reservert seg uttrykkelig mot, til å stemme mot ved andre gangs behandling? Det synes jeg Stortinget har et åpenbart krav på å få vite.

Når det så gjelder representanten Gahr Støre, som nærmest påberoper seg en felles nasjonal dugnad rundt den flyktningavtalen som ble inngått i vår, viste Arbeiderpartiets initiativ seg å være – vi skulle jo alle gå rundt og lure på hva det store utspillet skulle være på Arbeiderpartiets landsmøte – 10 000 syriske flyktninger, til stor jubel, fordelt over to år. Representanten Gahr Støre uttaler til NRK at han vil presse regjeringen til å motta flere syriske flyktninger. Så er det selvfølgelig sånn i politikken at man av og til er nødt til å godta dårlige eller ikke ideelle avtaler, fordi alternativet kan være verre.

Det er helt riktig – som noen stilte spørsmål til under tegnede om, jeg tror det var representanten Arnstad – når det gjelder om det er de 2 000 som er problemet: Nei, det er de 2 000 som gjør det lettere å svelge denne avtalen. Grunnen til at disse tallene har noe med hverandre å gjøre, er selvfølgelig at også 8 000 kvoteflyktninger belaster integreringskapasiteten, belaster kommunenes økonomi, belaster hele omsorgsapparatet. Det er to forskjellige innganger, men problemene og belastningene vil langt på vei være de samme.

Når det da gjelder Arbeiderpartiet, som var villig til å forhandle ned kravet fra landsmøtet og gi en slags regjeringsrabatt – på 20 pst., forstår jeg den gikk ut på – vil man også se at det ble gjort andre modifikasjoner, takket være fornuftige innspill som kom fra vår parlamentariske leder. Men det som er forandringen, er Arbeiderpartiets politikk. I vår gikk man til frontalangrep på landets justisminister fordi han ved en inkurie ikke hadde fjernet alle spor etter Arbeiderpartiets justisminister, som hadde en utsendelsespolitikk som man var villig til å sette frem et mistillitsforslag om, slik at en påberopt endring i liberal retning ikke ble effektivt så raskt som Arbeiderpartiets nye ledelse ønsket.

Det må det i en opplyst demokratisk debatt være mulig å dvele litt ved. Nå ser jeg at Arbeiderpartiet er tilbake igjen og støtter regjeringen, selv om de har en del – skal vi si – byråkratiske forbehold om saksbehandlingskapasitet, organisering, penger til kommuner og alt mulig annet, som vel skal tilsløre at uenigheten om regjeringens forslag ikke er så stor som man kanskje ønsker. Men sant å si, etter å ha hørt på Arbeiderpartiet i dag, og ikke minst dets leder, er jeg i tvil om hvor Arbeiderpartiet beveger seg i disse spørsmålene.

Statsråd Anders Anundsen [15:17:41]: Jeg må si jeg ble egentlig litt overrasket og trist over representanten Lysbakkens reaksjon på at jeg skrøt av at SV nå endelig har fokus på returarbeid, og han skapte et inntrykk av at SV ikke hadde kritisert regjeringens returarbeid, men bare hvem som ble returnert. Det er jo ikke riktig. I Aftenposten 13. september står det følgende:

«SV vil stoppe alt returarbeid og uttransportering.»

«SV krever at justis- og beredskapsminister Anders

Anundsen (Frp) beordrer alle etater til å stanse arbeidet med utsendelse og retur av asylsøkere og andre uten lovlig opphold i Norge.»

«I den situasjonen vi står i nå, bør Justisdepartementet heller konsentrere seg om å håndtere asylstrømmen som kommer til Norge, sier Heikki Holmås.»

Grunnen til at jeg var positiv til at SV nå har et returfokus, er at SV tidligere har bedt oss om å ikke ha et slikt returfokus. Det er ingen oppfordring til å starte noen diskusjon om det. Jeg konstaterer bare at SV nå heldigvis er opptatt av retur, og det i samsvar med det regjeringen har vært, ikke bare de siste ukene, men helt siden regjeringen tiltrådte, og det har også vært viktig.

Det som egentlig gjorde at jeg tegnet meg, var påstanden fra representanten Karin Andersen om at kriminelle ble nedprioritert for retur. Det er direkte feil, og jeg vil ikke at det skal bli stående sagt fra denne talerstol uten at det er irrettesatt. Det er ingen som er høyere prioritert for retur enn kriminelle. I fjor og så langt i år er opp mot 40 pst. av de som blir returnert, kriminelle. Jeg synes det er litt underlig at SV har et behov for å skape inntrykk av noe annet.

Når det gjaldt representanten Andersens kommentar til § 32, er jeg litt usikker. Det er mulig vi snakker litt forbi hverandre. Det jeg prøvde å få frem, er at den bestemmelsen som er en forutsetning for at man skal kunne returnere til et tredjeland, er at man kan få sin asylsøknad behandlet der. Det jeg sa i mitt innlegg, var at mange av de som nå har kommet over Storskog, kommer fra Russland, uten å være forfulgt i Russland, og har oppholdstillatelse, arbeidstillatelse, studietillatelse osv. i Russland, hvilket jo da betyr at de ikke har noe behov for å få behandlet noen asylsøknad i Russland. Det er litt av bakgrunnen for denne endringen.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Audun Lysbakken (SV) [15:20:27]: Jeg konstaterer etter representanten Tetzschners innlegg at arrogansen er velutviklet og evnen til selvkritikk ikke er så utviklet. Jeg synes det er spesielt å harselere med opposisjonens behov for spørsmål i en sak der regjeringen ber om tilslutning til den typen hastebehandling. Det er litt som en lærer som kjefter på elevene fordi han selv har kommet for sent til timen. Det er det inntrykket Tetzschner gir. Jeg har i to innlegg i dag gjort rede for hvordan SV kommer til å stemme, og om representanten Tetzschner ikke har fått det med seg ennå, er det vel han som ikke har hørt godt nok etter. Jeg tror ikke jeg bruker av forsamlingens tid på å gjenta det en gang til.

Presidenten: Representanten Jonas Gahr Støre har også hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jonas Gahr Støre (A) [15:21:29]: Jeg har lyst til å ta med meg det som er vesentlig fra denne debatten, og det er altså at vi samles om de forslagene som er her. Det er enig-

het om å få til evaluering. Når det gjelder partiet Høyre, har jeg også tenkt å lytte til det som er vesentlig i det partiet, og som er viktig å merke seg. Det er det statsministeren sier, det er det vi må forholde oss til, og det er det deres parlamentariske leder gjør, det er det vi forholder oss til, som har inngått avtaler for å sikre et bredt forlik om å motta kvoteflyktninger, og som har invitert til et bredt samarbeid også på denne dagen. Det er det vesentlige. Det uvesentlige kan vi la ligge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Saken gjelder Prop. 16 L Endringer i utlendingsloven (innstramninger)

Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Knut Arild Hareide på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslagene er omdelt på representantenes plasser i salen og ligger også i Salappen.

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«III

Loven oppheves fra og med 1. januar 2018.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble bifalt med 55 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.48)

Stortinget er anmodet om å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i utlendingsloven (innstramninger):

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 32 første ledd skal lyde:

En søknad om oppholdstillatelse etter § 28 kan nektes realitetsbehandlet dersom søkeren

a) har fått asyl eller annen form for beskyttelse i et annet land,

b) kan kreves mottatt av et annet land som deltar i Dublin-samarbeidet, jf. fjerde ledd,

c) kan kreves mottatt av en annen nordisk stat etter reglene i den nordiske passkontrolloverenskomsten,

d) har reist til riket etter å ha hatt opphold i en stat eller et område hvor utlendingen ikke var *forfulgt*.

§ 76 annet ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 90 femte ledd bokstav d skal lyde:

d) utlendingen omfattes av § 32 *første ledd*,

§ 105 første ledd bokstav c, d og ny bokstav e skal lyde:

c) utlendingen er asylsøker eller har ulovlig opphold og er ilagt straff for et straffbart forhold eller treffes på fersk gjerning ved utøvelse av et straffbart forhold, som kan føre til høyere straff enn fengsel i seks *måneder*;

d) det eneste grunnlag for opphold i riket er vernet mot utsendelse etter § 73, *eller*

e) *utlendingens søknad om beskyttelse har blitt eller mest sannsynlig vil bli nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32 første ledd bokstav a eller d fordi vedkommende har fått asyl eller annen form for beskyttelse i et annet land, eller forut for innreise til riket hadde opphold i en stat eller et område hvor vedkommende ikke var forfulgt.*

§ 106 første ledd bokstav e, f og ny bokstav g skal lyde:

e) utlendingen ikke gjør det som er nødvendig for å oppfylle plikten til å skaffe seg gyldig reisedokument, og formålet er å fremstille utlendingen for det aktuelle lands utenriksstasjon for å få utstedt *reisedokument*,

f) utlendingen er i transitt i norsk lufthavn, med sikte på utsendelse, *eller*

g) *utlendingens søknad om beskyttelse mest sannsynlig vil bli nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32 første ledd bokstav a eller d fordi vedkommende har fått asyl eller annen form for beskyttelse i et annet land, eller forut for innreise til riket hadde opphold i en stat eller et område hvor vedkommende ikke var forfulgt. Dette gjelder ikke hvis utlendingen er mindreårig eller har mindreårige barn som også har søkt beskyttelse.*

§ 106 femte ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Pågrepelse og fengsling etter første ledd bokstav g kan ikke overstige 7 dager.

§ 106 a første ledd bokstav i, j og ny bokstav k skal lyde:

i) utlendingen er ansvarlig for alvorlige ordensforstyrrelser ved innkvarteringssted for asylsøkere mv., jf. § 95 første og annet ledd,

j) utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, *eller*

k) *utlendingens søknad om beskyttelse er nektet realitetsbehandlet etter § 32 første ledd bokstav a eller d.*

§ 107 første ledd skal lyde:

En utlending som pågripes og fengsles i medhold av § 106 første ledd, skal som hovedregel anbringes i utlendingsinternat *eller på annet særskilt tilrettelagt innkvarteringssted. På særskilt tilrettelagt innkvarteringssted som nevnt i første punktum gjelder reglene i tredje til åttende ledd så langt de passer.*

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Det votes først over I § 32 første ledd bokstav d.

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

I § 32 første ledd bokstav d ble bifalt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.15)

Presidenten: Det votes så over I § 76 annet ledd og tredje punktum.

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

I § 76 annet ledd og tredje punktum ble bifalt med 95 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.38).

Presidenten: Det votes så over resten av I samt II.

Votering:

Resten av I samt II ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget – det blir i møtet torsdag den 19. november.

Det votes så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på grunn av den korte tidsfristen og mangelen på høring komme tilbake til Stortinget med en evaluering av lovendringene i løpet av to år. Denne evalueringen må gi rom for en høring.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.33.
